Doğan Kardeş

Temmuz 1962 ★ 125 Kuruş

Mehmet Ali & Arşansefasi

HAYVAN DOSTLARI

Sevil Dinçer

Ahmet Yetiş

Yusuf Dinçer

Nedret Özgerçek

Belma Dinçer

Sefa Dinçer

Hatice Kırmızıbıyık

Hazım Başkaynak

Sedat Karahan

Sema Çelme

Tahir Oğutucu

Ömer Subaşı

Yıldız Saatçioğlu

Avis İpekyan

Celâl Sümer

Hale Başkaynak

Selçuk Başkaynak

Murat Ceylân

Şener Erdemgüler

Ahmet İkiz

Ali Gökmen

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı: 520 - Temmuz 1962

Kuruluşu: 23 Nisan 1945
Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✱ Yazı İşleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✱ Maktup adresi: Posta Kutusu: 217 - Beyoğlu ✱ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Kiraciler Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile maktuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasasına» uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi
ve
kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Doğan Kardeş Yarışçılarına!

Sevgili kardeşler!

Hikâye, şiir, resim, karikatür yarışmalarımıza muhakkak katılınız.

Hindistan'da açılan «Milletlerarası çocuk hikâye, şiir ve resim yarışmaları»na Dünyanın dört bucağından binlerce çocuk katılıyor. Siz de Doğan Kardeş'in Tatil Yarışmalarına katılarak kendinizi dünya yarışmalarına hazırlayınız.

Göndereceğiniz hikâyelerin, şiirlerin, resimlerin, karikatürlerin hep tatil aylarında kendinizin doğrudan doğruya yaşadığınız, gördüğünüz, duyduğunuz konular üzerine olmasını sakın unutmayınız.

Resimler ve karikatürleri ayrı kâğıtlara çiziniz. Karikatürler mutlaka çini mürekkebi ile yapılmış olmalıdır. Bir kişi aynı bölüme birkaç örnekle katılabilir. Örneğin yalnız hikâye yarışmasına giren, birkaç hikâye yollıyabilir.

Haydi bakalım gözlerinizi dört açınız ve kollarınızı sıvayınız!

Doğan Kardeş yarışçılarına başarılar dileriz!

■

OKUNACAK BİR KİTAP DAHA

Anten Yayınevinin çıkardığı «Çocuk Kalbi» adlı kitabı bütün Doğan Kardeş okuyucularına candan salık veririz. Onu okuyunca bize hak vereceksiniz. Çok güzel, çok faydalı, çok heyecanlı bir kitap. Tatil aylarında okuyacağınız kitaplar arasında bu «Çocuk Kalbi»de mutlaka bulunmalıdır. Siz de onu çok sevecek, çok beğeneceksiniz.

■

BİR KARDEŞİMİZ YAZIYOR

Sevgili Doğan Kardeş,

Tatilin ilk ayında senin yayınladığın iki kitabı okudum. Biri: «Dünyanın dört bucağından dostlar.» Öteki de «Yaşanmış hikâyeler.»

İkisine de bayıldım. Şimdi de yine senin yayınladığın kitaplardan «Küçük Lord»a başladım. O da doğrusu çok güzel. Canım okudukça okumak istiyor. Hiç sıkılmıyorum.»

Bu kardeşin hakkı var: Can sıkıntısına karşı en iyi ilâç okumaktır!

Göklerde yarış devam ediyor

VARAN ALTI

Yarış devam ediyor. Geçen Mayısın 24. Perşembe günü Amerikanın, adı artık bütün dünyada herkesçe bilinen, Canaveral üssünden saat 7,45 te atılan bir Atlas roketinin semaya fırlattığı AURORA 7 adlı kapsülün içindeki 37 yaşında deniz Yüzbaşısı Malcolm Scott Carpenter (okunuşu: melkm skot kerpenter) Dünya etrafında 4 saat 36 dakikada ÜÇ TUR yaptıktan sonra Atlantik üzerinde önceden tâyin edilmiş olan hedefinden 200 mil kadar ötede denize indi.

Seyahat plân ve programa uygun geçti. Yalnız havanın bulutlu olması yüzünden kalkış 45 dakika gecikmiş olduğu için iniş de o kadar gecikti. Carpenter rahatça yerleştiği koltuğunda televizyon aynası ile etrafı seyrede ede, üzerlerinden geçtiği yerlerde kontrol merkezleri ile radyo-telefonla konuşa konuşa üç turunu tamamladı. Üç defa güneş batışını gördü. Üç defa geceden gündüze geçti. Arada beş lokma olarak hazırlanmış özel yemeğini yedi. Su içti. Alıcı televizyon aleti ile resimler çekti.

Kapsülün içinde çepe çevre yerleştirilmiş çeşit çeşit alet ve cihazlar vardı. Otomatik çalışan, icabında yerdeki kontrol merkezinden de işletilebilen bu aletler kapsülün gidişini ayarlıyorlardı... Bununla beraber Carpenter, lüzum görürse, kapsülü kendisi de uçak pilotu gibi idare edebilecekti... Yeryüzündeki kontrol merkezleri ile kapsül arasında elektronik bağlantılar öylesine hassastı ki Carpenterin nefes alışı, nabız atışı bile dinlenebiliyordu.

KAPSÜLDEN HABER ALINAMIYOR

Başından sonuna kadar umulduğundan daha büyük bir başarı ile geçmiş olan bu seyahatin yalnız son dakikaları, hususiyle yerdekiler için pek üzüntülü oldu. Tam yere inmeğe hazırlandığı sırada kapsül ile yerdekiler arasındaki radyo elektrik bağları birden bire kesiliverdi. Artık Carpenterden ses gelmiyordu: Ne konuşuyor, ne de sorulanlara cevap veriyordu. Ne oldu adama? Aşağıda kontrol merkezlerindekiler şiddet-

GÜNEŞLİ GÜNLER

Ne güzeldir güneşli günler
Her taraf ılık
Bahar kokuyor hava
Kuşlara bayram geldi
Ağaçlara süs mevsimi
Ne güzeldir ılık günler
Güneşli günler.

Filiz Başaran

Bir araba dolusu saadet :

CARPENTERLER KIR GEZİNTİSİNDE

li bir endişe içinde ondan haber bekliyorlardı. Uzadıkça uzayan bu korkunç sessizlik ise sadece dokuz dakika sürmüştü.

Nihayet kontrol merkezinde bir radyo Carpenterin kalb vuruşlarını duydu.

KENNEDY'YE VERİLEN MÜJDE

Carpenter sağ idi. Asıl büyük tehlikeyi atlatmıştı. Özel bir telefonla Canaveral üssüne bağlanmış olan Beyaz Evde Başkan Kennedy bu müjde haberini ilk alanlardan biri idi.

Ya o korkunç sessizlik? Olan şu idi: Yere inmek için kapsülün saatte 26.000 km. kadar olan müthiş hızını kırmak gerekiyordu. Yoksa o hızla feza boşluğundan atmosfere, yani yer küresinin hava tabakasına giren kapsül bu şiddetli sürtünmeden doğacak binlerce derecelik yüksek sıcaklık ile havadaki oksigenin tesiri altında bir anda yanıp kül oluverirdi. Bu hali önlemek için inişlerde tersine iten roketler kullanılarak hız frenlenir ve azaltılır... AURORA 7 kapsülünün denize ineceği sırada işte bu manevra da teknik bir arıza yüzünden kapsülün yerdeki merkezleri ile olan radyo ve elektronik münasebeti dokuz dakika kesilmişti. Tersine roketler iyice çalışınca durum normale dönmüş ve

Carpenter uçuştan biraz önce

AURORA 7 Atlantik üzerinde önceden hesapla tâyin edilmiş olan noktadan 200 mil kadar ötede bir noktaya inmiştir.

CARPENTER KAPSÜLDEN ÇIKIYOR

AURORA 7 denize inince Carpenter kapsülden çıkmış, lâstik cankurtaran salını şişirmiş, üstüne binip oturmuştu. Aramaya çıkan uçaklardan biri deniz yüzünde kapsülü ve yanında lâstik salda oturan adamı yukardan gördü ve öteki arayıcılara hemen haber verdi.

Deniz Yüzbaşısının gök seferi burada sona eriyordu ama macerası henüz bitmemişti. Şimdi de Atlantikin dalgalarından çekilip kurtarılacaktı.

Carpenter lâstik salının üstünde havadan, kendisini aramaya çıkan ve havada nokta nokta beliren uçakları seyre dalmıştı. Hem öylesine dalmıştı ki Amerikan Hava Kuvvetlerinin bu türlü kurtarma işleri için özel surette yetiştirilmiş hem paraşütçü hem kurbağa-adam olan iki genç doktorun yanlarında lâstik salları ile AURORA 7 nin yakınında denize indiklerinin farkında bile olmamıştı. Kurta-

rıcı hekimlerin kapsüle yaklaşırken kulağına gelen değişik dalga çırpıntıları sesi üzerine yüzünü o tarafa çeviren Carpenter doktorları «Ay, siz nereden çıktınız?» diye hayretle karşıladı. Paraşütçü hekimler Carpenterin sapsağlam ve tam formunda olduğunu görünce kendi sallarına atladılar ve biri sağda, öteki solda, Carpenter de ortada olmak üzere her biri kendi salında helikopterin gelmesini beklerlerken biraz da kısaca şundan bundan konuştular. Ama AURORA 7 nin seferinden hiç bahsedilmedi. Deniz yüzbaşısı, su kabını çıkardı ve âdeta misafirlerini ağırlayan dikkatli bir ev sahibi gibi, hekimlere birer bardak içecek sundu. Bağlı olduğu merkezde en yüksek âmirine raporunu verinceye ve ondan emir alıncaya kadar seyahatinden hiç kimseye bir kelime bile söylemek kendisine yasak edilmiş olduğu için konuşurken bu noktaya çok dikkat ediyordu.

BEYAZ EVDEN ARANIYOR

Carpenter yanındaki hekimlerle birlikte bir helikopterle Amerikan donanmasının **Intrepid** adlı uçak gemisine indirildi ve güverteye ayak basar basmaz da radyo-telefonla Beyaz Evden aranıldığı gemi kumandanı tarafından kendisine bildirildi. Başkan Kennedy telefonda «Sap-sağlam tam formunuzda denizden çekilip alındığınızı öğrendim, çok sevindim» diyordu. O da şu cevabı verdi: «Hedefi biraz daha iyice tutturamadığım için özür dilerim.»

Cesur, gözü pek olduğu kadar da güler yüzlü, neşeli ve şakacı bir adam olan Astronaut Carpenter güzel, akıllı, şen ve becerikli bir hanımla evlidir. En büyüğü 12, en küçüğü 5 yaşında dört çocukları vardır: İki büyük oğlan, iki küçük kızdır. Küçüğü büyüğü birbirlerini çok seven Carpenterler aile saadetinin güzel bir örneğini vermektedirler. **A. B.**

Not: Yazının başlığında «Varan Altı» dedik. Çünkü AURORA 7, yerden gök boşluğuna fırlatılan altıncı insanı taşıyan kapsüldür. Bundan önce böyle maceraya atılanların ikisi Rustur : Gagarin, Titov; üçü Amerikalıdır : Shepard, Grissom, Glenn. Bu yepyeni keşif seyyahlarına Ruslar KOSMONAUT (Kâinat gemicisi Amerikalılar ASTRONAUT (Yıldızlar gemicisi) diyorlar.

Bunları Biliyor muydunuz?

Mehmet Ali & Akşamsefası

Kedi balığının özellikleri :

Kedi balığı denilen balık o kadar bulanık sularda yaşar ki, eğer yiyeceğini gözleriyle görerek bulmağa kalksa açlıktan ölür. Ağzının etrafındaki duyarlı kıllar hayvanın yiyeceğini kolaylıkla bulmasını sağlar.

Rüzgâr nasıl meydana gelir ?

Rüzgâr esmesinin başlıca sebebi güneştir. Eğer havanın sıcaklığı her yerde aynı olsaydı rüzgâr diye bir şey olmıyacaktı. Karalara değen hava tabakaları ısınmaktadır. Fakat bu sıcaklık yükselişi yer yer değişiklikler göstermektedir. Gündüzün çöller, tarlalar, kırlar ısınmakta, bunlara değen hava tabakalarının ısısı da artmaktadır. Bu arada göl ve denizlerin üstündeki hava tabakaları nispeten daha soğuk kalmaktadır. Soğuk hava sıcak havadan daha ağırdır.
Rüzgâr havanın soğuk olan bir yerden sıcak olan bir yere hareketinden başka bir şey değildir. Meselâ gündüzün rüzgâr daha serin olan denizlerden karalara doğru eser. Geceleyin ise bunun tersi olur. Karalar denizlerden çok daha çabuk soğuduklarından bu defa rüzgâr, karadan denize doğru esmeğe başlar. Hava, kara ve denizin sıcaklığı güneşe bağlı olduğundan rüzgârı meydana getiren başlıca etkenin güneş olduğu ileri sürülebilir.

Hayat Kaynağı: SU

DÜNYANIN dörtte üçü denizlerle kaplıdır. Bundan başka göller ve irili ufaklı akarsular karalara hayat verir. Bu suların yeryüzünde yaşayan milyonlarca insana ne gibi faydalar sağladığını biliyor musunuz?

Deniz suyundan elde edilen maddeler arasında ilk akla gelen tuzdur. Karalardan çıkarılan ve kaya tuzu adı verilen büyük tuz yatakları tarihten önceki devirlerde suları çekilmiş ve kurumuş iç denizlerin kalıntılarıdır. Her yıl milyonlarca ton tuz doğrudan doğruya deniz suyundan çıkarılır. Özel havuzlara alınan deniz suyu tuzunu dipte bırakarak buharlaştır. Bu tuz kullanılmadan önce temizlenir.

Deniz anılınca balığı ve bunun besi değerini hatırlamamak imkânsızdır. Balıktan başka diğer deniz hayvanları da ne kadar faydalıdır. İnci, sedef, mercan denizden çıkar. Sünger de aslında bir deniz hayvanıdır. Yurdumuzda Marmaris'te çıkarılır. Balıkların devi balina, makina yağından sabun, çeşitli hayvan yemleri, gübre, tutkal ve esanslara kadar türlü türlü maddelerin deposudur.

Okyanusun altındaki çiftliklerden bahsedildiğini hiç duydunuz mu? Japonlar bir çeşit deniz yosununu yiyecek olarak o kadar beğeniyorlarmış ki denizin dibinde bunu üreterek tarlalar yapmışlar. Japonya ile Büyük Okyanusun diğer kısımlarında bulunan «agar» adındaki bir su yosunundan jelatin çıkarılıyor, hamur haline getirilip pişiriliyor, şekerlemeler yapılıyormuş. Dondurması da çok güzel oluyormuş. Ayrıca balık konserveciliğinde, dokumacılıkta kumaşlara sertlik verme işinde, kâğıt sanayiinde kullanılıyor ve bu ottan yapılan bir merhem bazı yaralara iyi geliyor.

İrlanda yosunundan öksürük ilâcı ile nefis tatlılar yapılıyor. Başka bir yosun ısı, elektrik ve sesin geçmesine engel olduğu için sanayide kullanılıyor... Döşemecilikte kanape ve koltukların içine deniz yosunları doldurduluyor. Yine bazı yosunlardan iyot, potasyum gibi maddeler elde ediliyor.

Deniz suyunda erimiş halde mineraller vardır. Bunlardan biri olan brom fotoğraf camı, film ve etil gazı yapmakta kullanılır.

Denizlerdeki altın ve gümüş dünyadaki bütün insanları zengin edebilir. Bilginlerin tahminine göre okyanus sularında erimiş halde 2.300.000.000 ton altın ve yine aynı miktarda gümüş vardır. Eğer bunları çıkarmak için kolay bir yol bulunursa altınla gümüş günün birinde demir veya bakır gibi ucuz metallerden sayılacak.

Suda yaşayan bazı hayvanların ne güzel kürkleri oluyor. Ayı balığı, su samuru kürkü, kunduz derisi çok kıymetlidir.

Akarsuların enerji kaynağı olarak kıymetini küçümsememek lâzımdır. «Beyaz kömür» adı verilen su kuvveti gelecekte, enerji kaynağı olarak kullanılan maden kömürü ile petrolün yerini alacağa benziyor. Yeryüzündeki diğer enerji kaynakları gün geçtikçe tükenmektedir. Buna karşılık beyaz kömür sonsuz bir kuvvettir.

Dünyadaki suların zenginliğini düşündükçe Tabiat Ananın bu alanda bize karşı ne kadar cömert davranmış olduğunu kolayca anlıyoruz. Su, değerini hiçbir zaman kaybetmiyecek olan en büyük tabii servetimizdir.

Semra ÖZİN

ŞİİR

Ne zaman çıkacak Doğan Kardeş'te
Gönderdiğim şiirler
Resmimi de göndermiştik
Bekletmesinler fazla
Sonra üzülürüm.

Itır Dil

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Seni gidi yaramaz, seni..

Karagözcük — (Yatakta yatar, inilder). Babacığım, babacığım...

Karagöz — Vah yavrum, vah...

Karagözcük — Bütün vücudum ısırgan otu sürülmüş gibi yanıyor.

Karagöz — Ah sen, ah...

Karagözcük — Ne ettim de öyle saatlerce güneş altında kaldım.

Karagöz — Hem doktor amca da söylemişti, güneşin fazlası zehirdir insana, diye.

Karagözcük — Kumsalda oyuna daldık da hiç orasını düşünemedim, babacığım.

Karagöz — İnsanoğlu böyledir işte... Tevekkeli «Bir felâket, bin nasihatten daha iyidir» dememişler. Bir daha aklın başına gelir de, öyle saatlerce güneş altında kalmazsın.

Karagözcük — Ahmet'le Nur da hastalanmışlar, doğru mu?

Karagöz — Doğru... Hem onlar üstelik ishal de olmuşlar.

Karagözcük — Vah zavallılar... Terli terli dondurma yediler de belki ondandır.

Karagöz — Oh maşallah...

Karagözcük — Ben dondurma yemedim de barsaklarım bozulmadı, çok şükür.

Karagöz — Hiç olmazsa bu kadarını akıl etmişsin. Hiç insan terli terli, aç karnına dondurma yer mi? Yerse, işte böyle ishal olur, bütün tatili zehir eder kendine.

Karagözcük — Mustafa da Tifo'ya yakalanmış, duydun mu?

Karagöz — Allah, Allah, aşı olmamış mıydı o çocuk?

Karagözcük — Aşı günü korkmuştu da, okuldan kaçmıştı.

Karagöz — Hay aptal hay. İnsan aşılanmaktan korkar mı?

Karagözcük — Zavallı Mustafacık.

Karagöz — Ben böyle akılsızlara hiç acımıyorum doğrusu.

Karagözcük — Şimdi ama o da akıllanmıştır babacığım.

Karagöz — Zannederim. En azından bir ay yatakta kırk derece ateşle yatmak kolay mı?

Karagözcük — Aman, aman yanıyorum, babacığım.

Karagöz — Dur, vücuduna biraz yoğurt süreyim de rahatlıyasın.

Karagözcük — Ah eksik olma, babacığım. Kalkmışken bari şu kitabı ver de okuyayım oyalanırım.

Karagöz — O ne okuduğun, bakayım?

Karagözcük — Çok heyecanlı bir roman: «Gri Şapkalı Adam». Onu okurken bütün acılarımı unutuyorum.

Karagöz — Ben de senin tavsiyen üzerine «Küçük Lord»u okuyorum.

DÜNYANIN TAM ORTASINDA DURUYOR — Resimde Uganda'da yeryüzünün ortasından geçtiği farzedilen Ekvator çizgisinin üzerinde duran bir turisti görüyorsunuz.

Gerçek suçlu nasıl meydana çıkarıldı?

HUNG-Bao ile Sing-Bao adlı iki kardeş çekirge yakalamak için durmadan toprağı kazıyorlardı. Hung-Bao'nun gözüne iri bir çekirge ilişince şimşek gibi bir hızla ileri atılarak onu avucunun içine aldı. Sonra büyük bir dikkatle hayvanı topraktan yapılmış yuvarlak bir kavanozun içine attı.

Bu iyi başlangıç çocuğun ümitlerini arttırmıştı. Keyifli keyifli söyleniyordu: «Dün geceki yağmurdan toprak yumuşamış, bak göz açıp kapayıncaya kadar dört tane yakalayıverdik bile.»

Bir süre sonra bir ses duyarak çömeldikleri yerden doğruldular. Birisi kızgın kızgın şöyle bağırıyordu: «Durun, kıpırdamayın. Demek iki hırsız daha yakaladım.»

Çocuklar şaşkınlıklarından donakalmışlardı. Karşılarına ellerini beline koymuş mavi üniformalı iri yarı bir polis dikilmişti. Kaşlarını çatmış çocuklara dik dik bakıyordu. Yüzünde en ufak bir sevgi ve acıma belirtisi yoktu.

Hung-Bao'unun korkudan dili damağına yapışmıştı. Bütün gücünü toplayıp «Biz hırsız değiliz amca, çekirge yakalıyorduk» diyebildi.

O bunları söylemeğe çabalarken Sing-Bao da kendisini koruması için ağabeyisinin koluna sımsıkı yapışmış arkasına saklanmağa çalışıyordu.

Adam öfkeli öfkeli, parmağıyla sarayın duvarını işaret etti. Duvarın az ötesinde çocukların çekirge yakalamak için kazdıkları minik çukur görülüyordu.

Adam, «Şu kocaman deliğe bakın» diye gürledi. «Çekirge yakaladığınızı söylüyorsunuz ama buna kim inanır. Biraz daha kazarak duvarın ötesindeki altın gümüş hazinelerine varmayı tasarlamadığınız ne malûm?»

Hung-Bao: «Ama polis amca...» diye söze başladıysa da adam, sizinle münakaşa edecek vaktim yok, düşün önüme bakayım» diyerek çocuğun lâfını ağzına tıktı.

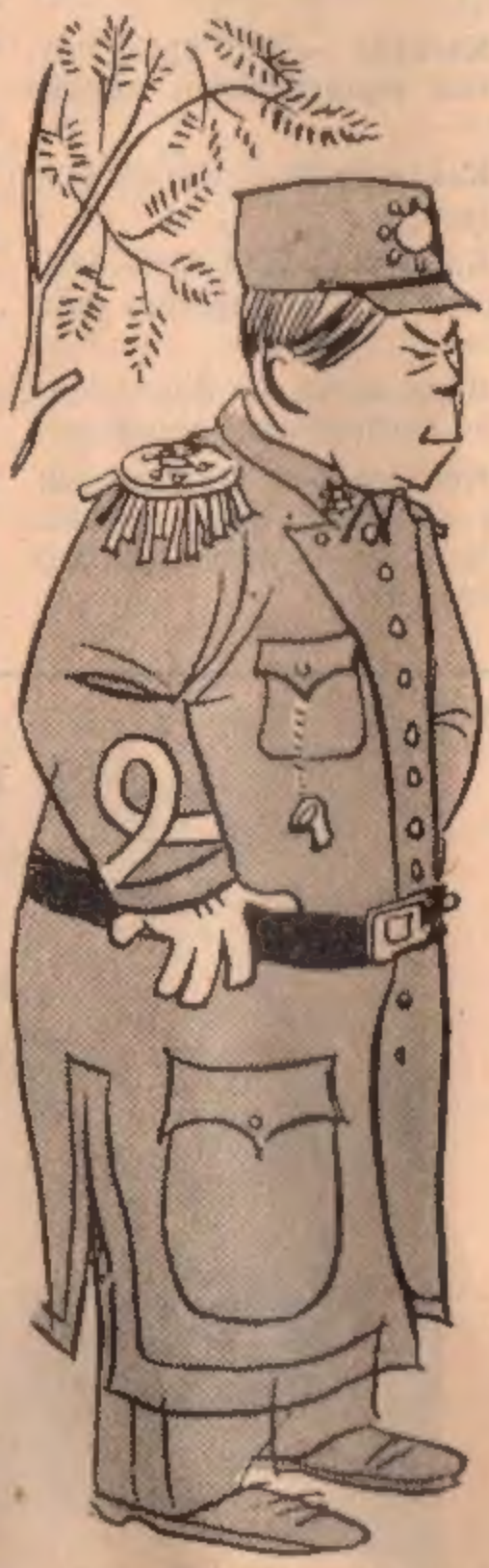

Bunun üzerine iki kardeş hiç seslerini çıkarmadan adamla birlikte yürümeğe başladılar.

Adam başını iki yana sallıyarak şöyle söyleniyordu!

«Polislik hiç iyi bir iş değil. Orada ev soyulur, ötede dükkân. Bana da her tarafı iyice araştırıp hırsızları suçluları, yakalamak düşer.»

Hung-Bao bunları duyunca dayanamadı ve «Peki biz ne yaptık?» diye sordu. Polis bu defa çocuğu azarlamadan konuştu: «Şüphelendiğim herkesi yakalayıp götürmemi emrettiler. Siz de saray duvarının dibinde bir çukur açmak gibi hayli şüphe çekici bir iş yaptığınızdan bunun hesabını vermeğe mecbursunuz.»

Sonra göğsünü kabartarak sözlerine şunları ekledi. «Son dört gün içinde tam on dört şüpheli yakaladım. Gözümden hiçbir şey kaçmaz benim.»

Bu defa çocuk: «Yani» dedi, «bizi hapis mi edeceksiniz?»

Polis çocuğun kendisine

durmadan sorular sormasına içerliyerek sinirli sinirli dedi ki: «Bu yargıcın bileceği iş. Sen şimdi gevezeliği bırak da yürümene bak.»

Hung-Bao çok kötü bir durumda olduklarını iyice anlamıştı. Ama kardeşine ce-

saret vermek için soğukkanlı görünmege çalışıyordu.

Gozlerinin önünde o sırada evdekilerin ne yaptıkları canlandı: Yemek masası hazırlanmıştı. Üstünden dumanları tüten pilâv tabakları kendilerini bekliyordu... Annesi evin içinde oradan oraya koşarken bir yandan da sevgili yavrularını gozlüyordu. Hayli geciktiklerini görünce az sonra bahçe kapısına çıkıp «Hung-Bao, Sing-Bao neredesiniz? Haydi gelin sofra hazır» diye seslenmeğe başlıyacaktı

Kocaman bir kapıya gelinceye kadar hiç konuşmadılar. Kırmızı kapıdan girince polis önlerine düştü... Uzun, karanlık bir koridoru geçtikten sonra bir kapıyı çalıp çocukları . büyük bir salona soktu

Salonun öbür ucunda taht gibi yüksekçe bir yerde çatık kaşlı bir adam dimdik oturuyordu

Polis o tarafa doğru dönüp, hürmetle eğildikten sonra, «Yüce yargıç» dedi, «bu çocukları Prens Chi'nın sarayının doğu duvarının dıbında bir çukur açarlarken yakaladım.»

Hung-Bao hemen tahta yaklaşıp saygıyla eğildi. ve «Değerli yargıç, biz hırsız degiliz sadece...» diye gerçeği anlatmağa çalıştıysa da yine kendisini dinliyen olmadı

Yargıç polise bütün şüphelileri içeri getirmesini söyledikten sonra çocukları tepeden tırnağa süzdü. Hung-Bao'nun elindeki kavanoza gözleri takıldığında aradığını bulmuşcasına gülümsedi.

Polis, peşinde bir sürü adamla içeri girdi. Yargıç gür kaşlarını kaldırarak:

«Kaç kişi yakaladın? Suçları nedir?» diye sordu.

Polis, «Bu çocuklarla birlikte 14 ediyor. Hepsi de hırsızlıktan sanık» diye cevap verdi.

Yüce yargıç önündeki kayıtları karıştırdıktan sonra ayağa kalkıp teker teker her

KANARYAM

Kanaryam var benim
Onun adını, Sarı tüy koydum
Gülüyor eğleniyor
Sabahleyin uyandırıyor bizi, tatlı sesiyle
Ben onu çok severim
Her gün yem ve su veririm.
Kafesinde onu ben her gün hapsetmiyorum,
Evimizin içinde, uçuruyorum.

Serpil Kenber BAŞAK

birinin yüzüne dikkatle bakarak yüksek sesle şöyle dedi: «İçinizden yalnız biri suçlu. Onu bulmak da hayli çetin olacağı için bu mahkemeyi yürütürken Allahın adaletine dayanacağım. Ma Wong Wia tapınağındaki büyük çan suçluyu ortaya çıkaracak»

Orada bulunanların hepsi şaşırıp kalmıştı. Birbirlerine bakıştılar ama kimse ağzını açmaga cesaret edemiyordu.

Suçlu diye yakalananların hepsi sıra olup tapınağın yolunu tuttular.

Hung-Bao ve Sing-Bao sık sık bu tapınak cıvarında oynadıklarından ona ait epeyce bir şeyler biliyorlardı... Koskocaman çanın içinde agır bir tahta tokmak vardı. Ucuna bağlı olan ip çekilince çan çalmaga başlardı. Tokmağın çana hafifçe dokunması bile büyük bir gürültü çıkarırdı.

Epeyce yürüdükten sonra tapınağın yüksek duvarları görüldü. Büyük kapıdan içeri girilince çanın bulunduğu kısım göze çarpıyordu. İki kardeş aralarında şoyle konuşuyorlardı:

«Bak, bak çanın bulunduğu yerin etrafını siyah perdelerle örtmüşler. Âdeta minik bir oda meydana gelmiş.»

Eskiden bu perdeler yoktu. Demek ki, bunları bizi yargılamak için taktılar.»

Az sonra büyük yargıcın tahtıravanı göründü. Yargıcın sandalyesi çan hücresinin güneye bakan çıkış kapısı önüne yerleştirilmişti. Hücrenin giriş kapısı ayrıydı. Bu da kuzeye bakıyordu.

Önce yargıç, sanıklara ne yapacaklarını kısaca anlattı: «Bu siyah perdelerin ardındaki sihirli çan suçluyla suçsuzu ayıracak. Hepiniz sırayla teker teker bu hücreye girip kollarınızı yukarı kaldırarak çanın kenarını ellerinizle tutup dikkatle dinliyeceksiniz. Çan gerçek hırsız elini sürdüğü zaman çalmaga başlıyacak. Bu yüzden suçsuzlar hiç korkmasınlar» yargılama usulünü bir kısmı begenmiş, bir kısmı da hiç beğenmemişti. Bu arada Sing-Bao da agabeyisine: «Çana boyum yetişmez ki» diye fısıldadı.

Söylediklerini yargıç da duymuş ve hemen «biri sana yardım eder» demişti.

Küçük kafile kuzeydeki kapının önüne dizildi İşaret verilince perde aralandı ve tutuklulardan güler yüzlü genç bir adam içeri girdi. Çandan çıt çıkmamıştı. Böylece on kişi sırayla içeri girdiler çan uyuyordu sanki

Sıra Sing-Bao'ya gelince bir adam yanına yaklaştı. Çocuğu elinden tutup içeri soktu. Sing-Bao çekirge kavanozunu bir koşeye yerleştirdi. İçerisi çok karanlıktı. Ancak çanın kenarları belli

belirsiz görülebiliyordu.

Adam küçüğü kucağına aldı. Çocuk ellerini çanın kenarına koyduktan sonra âdeta nefes almadan beklemeğe başladı. Odada çekirgelerin seslerinden başka bir şey duyulmuyordu.

Çocuk bu çetin sınavı yüzünün akıyla başardığını görerek büyük bir sevinç içinde kavanozunu kapıp dışarı fırladı.

Bir iki adım atınca kendisini yargıcın önünde buldu. Adam sâkin sâkin «yaklaş delikanlı» dedi, «avuçlarına bakayım.»

Çocuk hemen ellerini öne uzattı ama utancından kıpkırmızı kesildi.

Avuçlarının içi kapkaraydı. Hemen ellerini mavi gömleğine silip temizlemek istedi. Yargıç kendisini durdurup «Ellerini sonra iyice yıkarsın» dedi, «Çana dokundun ve çalmadı değil mi? mükemmel.»

Çocuk bir yana çekilip ağabeysini beklemeğe koyuldu. Hücreden çıkınca ağabeysinin de ellerinin kapkara olduğunu gördü. Yargıç ona, ondan sonra çıkan adama da aynı şeyleri söyledi.

Az sonra ondördüncü tutuklu da dışarı çıktı.

Yargıç ona da «ellerini göster bakayım» dedi.

Sing-Bao «A, a, elleri tertemiz» diye atılınca ağabeysi dürtüklüverek çocuğu susturdu.

Yargıç adamın avuçlarına dikkatle baktıktan sonra, «Gerçek suçlu bu işte» diye gürledi

Adam, «Benim suçlu olduğumu nereden biliyorsunuz? Çan çalmadı ki,» diye itiraz etmek istedi.

Yargıç şert sert, «Sihirli kuvvetin seni ele vereceğini biliyordun. Bu yüzden de suçlu ellerini çana dokundurmadın bile» dedi.

Adam çanı elleriyle tuttuğunu iddia etmeğe başlayınca yargıç bu defa büsbütün öfkelendi ve bağırmağa başladı.

Bir de utanmadan yalan söylüyorsun öyle mi? Sonra çocuklara dönüp «uzatın ellerinizi de şu zavallı görsün» dedi.

Hung-Bao artık herşeyi iyice anlamıştı.

Yargıç orada bulunanlara dönüp, durumu şöyle açıkladı:

«Çanın etrafı sizi sınamak için islendirilmişti. İçi temiz olanlar, kabahatsizler, hiç çekinmeden ellerini değdirecek fakat asıl suçlu buna cesaret edemiyecekti. Bu çandaki sihir de bundan başka bir şey değildir»

Suçlu cezasını çekmeğe giderken diğerleri de sevinçle evlerinin yolunu tuttular.

Hung-Bao ve Sing-Bao tapınaktan ayrılmadan önce bu akıllı adamın önünde eğilip kendisini saygıyla selâmladılar

Böylece gerçek suçlu meydana çıkarılmış, suçsuz olanlar da üzüntüden kurtulmuşlardı.

SUYUN BASINCI ÜZERİNE BİR DENEY

Bu deney sizlere deniz diplerine inen dalgıçların niçin basınçlı elbiseler giydiklerini açıklıyacaktır. Boş bir teneke kutu alın. Çiviyle üstüne, şekilde gördüğünüz gibi delikler açın. Bunu suyla doldurduktan sonra delikleri parmaklarınızla kapatın. Hepsini birden açtığınızda suyun deliklerden dışarı fışkırdığını göreceksiniz. Burada gözünüze bir özellik çarpacaktır En alttaki delikten çıkan su diğerlerinden çok daha ileriye fışkırmaktadır. En üstten fışkıran ise en zayıf olanıdır.

SEBEBİ: Kap içindeki suyun ağırlığı suyun deliklerden fışkırmasına sebep olan bir basınç yapmaktadır. Bu da suyun derinlige gore fazlalaşmaktadır. Bu yüzden en üstteki deliğin bulunduğu yerde basınç az, en alttakinde de fazladır. Derin deniz diplerinde suyun basıncı o kadar fazladır ki, eğer dalgıçlar yüksek basınçlı koruyucu elbiseler giymeseler suyun basıncına dayanamazlar.

Denize Girmeli mi?

AKRABALARIMDAN biri ilkokulu pekiyi derece ile bitirdi diye, oğlunu mukâfat olarak tatili yanımızda geçirmesi için bize gonderdi. Zeki, ateş gibi bir çocuk. Fakat 12 yaşına bastığı halde henüz denizi görmemiş, tabii İstanbul'u da tanımıyor. Geldiğinin ertesi gunu, onu da yanımıza alarak plâja gittik. Çocuktaki hayreti görmeyin yarı çıplak kadın, erkek, çocuk bir sürü insanı kumların üstunde, guneşte yatmış görünce şaşırdı, kaldı.

— Acaba bunlar neye boyle uzanmış yatıyorlar, dediği zaman, bizimkiler çoktan soyunmuş, denize dalmışlardı bile.

— Dur Omer, denize sen de girecek-sin, ama bilmen lâzım gelen bazı şeyler var.

— Ne gibi amca?

— Ne gibi olacak, denizin öyle durgun, sakin olduğuna bakma. Yüzme bilmeyenler için korkuludur. Sen Tokat'ta çayda suya girdiğini soyluyorsun ama, deniz başka bir şeye benzemez, hiç şakası yoktur. Boyundan öteye katiyen gitmeyeceksin, alışık olmayanları güneş çarpar. Guneşte giyimli olarak dolaşmağa alışıksın. Lâkin vucudun güneşe alışık değil. Guneş iki tarafı keskin kılıca benzer. Çıplak vucudunu ilk gun güneşe beş dakika gösterecek ondan sonra her gün 4-5 dakika arttırarak 40-50 dakikaya kadar çıkaracak, vücudunu bronz heykel gibi yakacak, güneşin ultra viole ışınlarından faydalanacaksın.

— Deniz insanları serinlettiği için mi, bu kadar kalabalık buralara gelmiş?

— Yalnız o değil Ömer. Deniz banyoları sinir sistemine düzen verir, etleri sıklaştırır, mafsalları rahatlatır, kan dolaşımını canlandırır, iştahı açar, solunumu derinleştirir, organizmanın bütün kimya alış verişine hız verir. Deniz suyunda hayatın gelişmesine yarayan bütün maddeler vardır. Oksijen, azot, kalsiyum, iod, demir, bakır, A, B, C, D, PP vitaminleri, torium, stransium gibi radyo aktif cisimler. Hatırıma bir şey geldi :

İlk hayat nerede başlar.

— Karalarda Dr. amca?

— Denizde yavrum. Hattâ ilk atamızın «Coelacantha» isimli bir balık cinsi olduğu rivayet olunur.

— Denize herkes girebilir mi?

— Guzel bir sual sordun. Hayır! Eğer vücut hasta ve yorgunsa, denizden iyilik yerine zarar gelir. Bu uzun zaman aç durmuş insanın, birden tıka basa yemek yemesine benzer. Deniz böylelerini çarpar, ateşle yataklarına serer.

— Denizin zarar verip vermeyeceğini nasıl anlıyacağız?

— Herkes kendi bunyesini bilir, ateşli ise, akciğerlerinde bir zafiyet varsa tansiyonu yüksekse ilerlemiş mafsal romatizması geçiriyorsa, tabii denize girmeyecektir. Hele kalb hastaları, doktora danışmadan girmemelidir. Denize girdigi zaman da ürperen, üşuyenler banyo yapmaktan vazgeçmelidir.

— Teşekkür ederim efendim, sözlerinize riayet edecek, denizden faydalanacağım.

.....

Ömer, haziran ayında 20 banyo aldı, vucudu tunç rengi gibi oldu, yanakları kanlandı, canlandı, babasının yanına dinç, taze kuvvetle gitti.

Dr. Kâmran Şenel

BİRAZ DA TARİH

TARİHİMİZDE tutun veya sigara içmeği yasak eden ve bunları içenlere ağır cezalar verdiren Osmanlı Padişahları da olmuştur. Bunlardan biri de Dördüncü Murat'tır. Bu padişah, tutun içenlerle şiddetli bir savaşa girişmişti... Tutun içenleri idam ettireceğini ilân ettiği halde yine de içenler oluyordu. Padişah, tutun içilmesin diye kahvehaneleri bile yıktırmıştı. Ama köşede, bucakta içenler olduğunu işitince geceleri, kıyafet değiştirerek mahalle mahalle, sokak sokak dolaşmağa başlamıştı.

Bir gün Padişah'a, Üsküdarda, Miskinlertekkesi denilen yerde gizlice tutun içenlerin bulundugu haber verildi. Bu habere çok kızan Padişah, bir gece bir derviş kılığına girerek Üsküdar'a geçti. Kendisine tarif edilen yere varınca durakladı. Burası, pencerelerinden ışık sızan küçük bir kulübeydi. Hükümdar, yanında bulunanları kapı önünde bırakarak içeri girdi.

Duman ve kokudan, burada tutun içildiğini anlıyan Padişah, kızgınlığını hiç belli etmemeğe çalışıyordu. Fakat içeride kimseler yoktu. Çünkü tiryakiler gizli bir köşede çubuk içmekteydiler. Ortada sadece, müşteri bekliyen kahveci vardı. Kahveci, hiç bir şeyin farkında olmadığı için :

— Buyurun, dede hazretleri!... diye karşıladı.

Ziyaretçi, yavaşça bir iskemleye oturdu, hiç konuşmuyordu Kahveci:

— İçer misiniz? diye sordu. Padişah, anlamazlıktan gelerek:

— Kahve!... cevabını verdi. Bu söz üzerine kahveci, yeni gelenin, kim olduğunu bilmediği Padişahın kulağına eğilerek, yavaşça sordu:

— Tutun da içer misiniz?

— Hayır!...

Fakat, kahvecinin yavaş yavaş aklı başına gelmeğe başladı. Böyle yasak bir şeyi tanımadığı bir kimseye teklif ettiği için üzüldü, pişman oldu, ama iş işten geçmişti. Kendisinden istenilen kahveyi getirirken eli ayağı da titremeğe başladı. Zira Padişahın geceleri kıyafet değiştirerek dolaştığını çoktan işitmişti. İster misin!...

Padişah, kahveyi alırken kaşlarını çattı:

— Sen, tütün içmenin yasak olduğunu bilmiyor musun da bana!... diye hağırdı.

— .....

— Söyle bana, sen padişahın emirlerine karşı gelmenin ne demek olduğunu bilir misin?

Kahveci, artık adam akıllı şüpheye düşmüştü. Korkudan dili tutularak boynunu büktü ve :

— Adımızı söyler misiniz? dedi.

Padişah korkunç bir sesle:

— Murat!... diye bağırdı.

Titriyen, sapsarı kesilen kahveci:

— Sultanlığı da var mı? diye kekeledi.

— Var ya!...

Yazan:

Enver Naci GÖKŞEN

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇÜKTEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yaztırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

Buyurun cenaze namazına

Bu cevabı alınca kahveci, içeride, saklı bir bölümde çubukla tutun içmekte olanlara seslendi:

— Ağalar, buyurun cenaze namazına!...

Kahveci, bu suçüstü yakalanmanın ölümden farklı olmadığını pekâlâ bildiği için düşüp bayıldı. O kızgın Padişah, kahvecinin sözüne ve hareketine gülmekten kendini alamadı ama emrini de yerine getirmekten geri kalmadı. Dışarıdaki adamlarına bağırdı:

— Götürün şu maskara herifi!...

Umulmadık, beklenmedik kötü bir sonuç karşısında duyulan çaresizliği belirtmek üzere kullanılan «buyurun cenaze namazına» sözü de işte buradan geliyor...

«YORGAN GİTTİ, KAVGA BİTTİ»

Soğuk bir kış gecesi, Nasrettin Hocanın oturduğu sokakta büyük bir kavga olur. Uyku sersemi, yatağından fırlıyan Hoca, kulak kabartır; bir şey anlıyamaz. Başını pencereden uzatır, bir takım karaltılardan başka bir şey göremez, uğultudan başka bir şey duyamaz. Meraklı Hoca, sokağa çıkıp olanı biteni öğrenmek de ister. Giyinmeye vakit bulamıyarak yorgana sarıldığı gibi kendini dışarı atar.

Bir sürü insanın birbirini itip kaktığını, her ağızdan bir ses çıktığını görerek şaşa kalır:

— Yahu, etmeyin, eylemeyin; ayıptır, günahtır; gece yarısı herkesi rahatsız etmeyin!... diye bağırır ama anlayan beri gelsin!... Kimse oralı olmaz. Kavgacılar, bir ara Hoca'yı da aralarına ala-

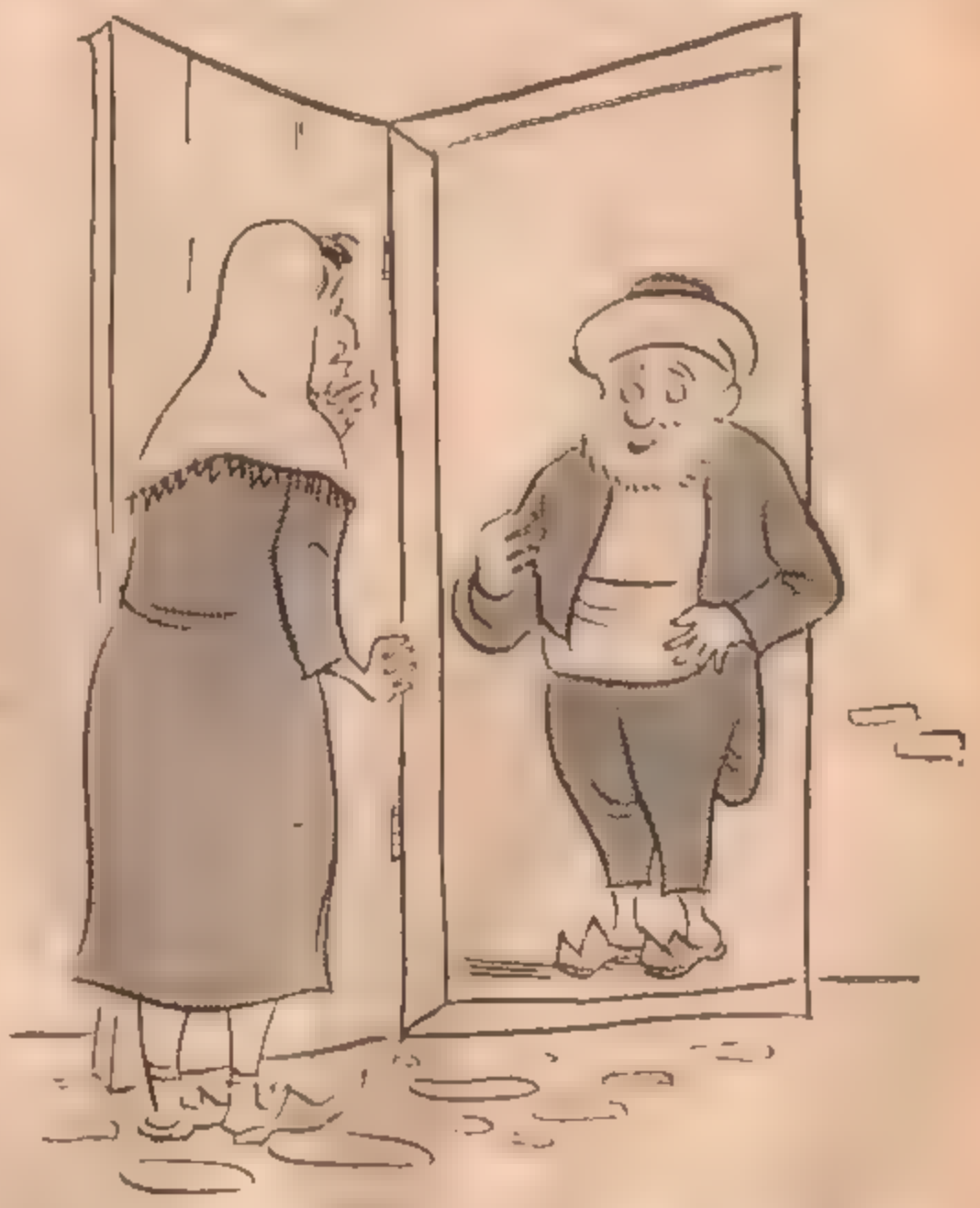

rak çekişmeye devam ederler. Bu kör dövüşünde, birisi Hoca'nın sarındığı yorganı kaptığı gibi ortadan kayboluır. Tam bu sırada da kavga sona erer. Hoca titreye titreye evine döner. Merakla kendisini beklemekte olan karısı:

— Aman Hoca, anlat, ne oldu, ne bitti diye sorunca Hoca gülümser:

— Ne olacak, der, yorgan gitti, kavga bitti!...

Eksik ciltlerinizi tamamlayın

Dergimizin 1958, 1959, 1960 ve 1961 yıllarına ait 14, 15, 16 ve 17. ciltlerinden az miktarda kalmıştır.

Her cilt 15 liradır.

İsteme adresi: P. K. 1146 • İstanbul

★★★ Örümcek kardeşin marifetleri ★★★

- **Bütün örümcek ağları, hayvanın vücudundan çıkan bir ipekle örülür.**
- **Gövdenin arka tarafındaki ağ bezlerinden iplik biçiminde tel tel çıkan ipek, Tabiat-Ananın insanı hayrete düşüren harikalarından biridir**
- **Örümceğin meydana getirdiği telin kalınlığı santimetrenin binde birinden az olmakla beraber 50 gramdan fazla bir ağırlığı çekecek kadar sağlamdır. Bu incecik ipler, aynı kalınlıktaki çelik tellerden çok daha dayanıklıdır.**

BAZI kimseler örümcekleri hiç sevmez, bazılarının da onlardan ödü patlar, daha görür görmez kaçacak yer ararlar. Fakat gerçekte, bunlar öyle köşe bucak saklanılacak korkunç, iğrenç hayvanlar değildir. Üstelik vücut yapıları ve yaşayışları da hayli ilgi çekicidir.

Aranızda örümcek görmemiş bir kimse bulunabileceğini sanmıyoruz. Evde, bahçede, kırlarda veya herhangi bir yerde onunla mutlaka karşılaşmışsınızdır.

Böyle çeşitli yerlerde yaşıyabilen bu hayvan, barındığı ortama uyarak birbirlerinden ufak farklarla birçok türe ayrılmıştır.

Örümcek ağlarının en fazla rastlananı iç içe geçmiş halkalardan meydana gelen minik bir tekerlek biçiminde olanıdır

Çoğu defa örümcek kardeş bunun ortasında pusuya yatmış olarak görülür. Ağlara baş aşağı asılmış, bir sineğin yapışkan ipliklere gelip takılmasını beklemektedir.

Şimdi gelin orada kıpırdamadan duran yaratığı inceliyelim: . . . . .

Sekiz uzun bacağı olduğu hemen gözümüze çarpar... Ama her zaman bunları tam olarak göremeyiz. Çünkü kolayca kopuverirler... Başla gövde arasında ayrıca bir boyun bölgesi gelişmemiştir. İncecik bir bel başın gövdeyi iki kısma ayırır. Örümcekler bu özellikleriyle akrabaları olan böceklerden ayrılırlar Çünkü onların vücutları baş göğüs ve karın olmak üzere üç kısımdan meydana gelmiştir.

Başın ön kısmında kısa kalmış iki ayağı andıran duyargaları ve iki parçadan meydana gelmiş son derece kuvvetli bir çeneyi bulunur.

Gövdenin arka kısmında ise altı küçük tüp şeklinde sıralanmış olan ağ bezleri bulunur. Örümceğin çeşitli işlerde kullandığı ipeği bunlar meydana getirmektedir.

Avını nasıl yakalar?

Bir sinek tutup yavaşça ağ üzerine bırakın bakalım neler göreceksiniz? Örümcek hemen harekete geçer. Sineğin bulunduğu yere göz açıp kapayıncaya kadar gidip onu yakalar ve hayvanı ağ üzerinde dolaştırmağa başlar bu sırada vücudundan durmadan ipek çıkarır. Böylece avını bunlarla sarıp minik bir paket haline getirir. Hayvan hareketsiz kalınca da onu ağın ortasına çeker, sonra da sineğin vücudundaki sıvıyı emmeğe başlar. Bunlar sıvılarla beslendiklerinden ağızları da emmeğe yarıyacak şekilde gelişmiştir. Böylece geriye sineğin iskeleti kalır. Bir süre sonra bu da ağdan atılır.

Örümceğin gözleri

Örümceklerin gözleri pek iyi görmez. Avlarını yakalamada dokunma duyularına dayanırlar. Sineği ağ üzerine

Yavru örümceğin ilk ağını meydana getirişi

koyduğumuzda örümceği doğruca onun bulunduğu yere yönelten ağa takılmış olan hayvanın çırpınışlarıdır.

Çırpınmayan, hareket etmeyen yani kısacası ağı oynatmıyan şeyler örümceğin dikkatini çekmez.

Örneğin örümcek ağının üstüne yavaşça bir yaprak, yahut pamuk parçası koyun. Bu cisim ağa değer değmez örümcek hemen o tarafa döner ama ona doğru koşmağa başlamaz. Bir süre bir kıpırtı duyabilmek için tetikte beklemeğe koyulur. Yakalanan

HANGİSİ DOĞRU'nun CEVAPLARI

1 — İnce barsaklarda. 2 — Higrometre. 3 — 8. 4 — Patates. 5 — Demirde. 6 — Özümleme.

şey hareket etmiyorsa gidip takıldığı ağları koparır ve onu aşağıya atar. Bu deneyi başka cisimlerle meselâ bir otla ağı titretmek suretiyle de yapabilirsiniz

Örümceği pusuya yattığı yerden kaldırmanın en kolay yolu, ağa titreşen bir diyapozonla dokunmaktır. Diyapozonun titreşimleriyle ağa tutulan sineğin çırpınışları birbirinin aynı olduğundan hayvan yanılarak ona doğru koşmağa başlar hattâ onu ısırmağa bile çalışır.

Ağlarını bitkiler üzerinde kuran örümceklerin çoğu baş aşağı dururlar. Ağın tellerine uzun bacaklarının ucundaki kanca gibi pençeleriyle asılırlar

Bahçe örümceklerinin ağları evlerde görülenlere benzerse de bazan belirli bir şekli ve planı olmıyan gelişi güzel uzanmış karmakarışık bir ağ durumunda olanlarına da raslanır

Örümcek ağları

Biçimleri ne olursa olsun örümcek ağları hayvanın vücudundan çıkan bir ipekle örülür. Bu ipeği çıkarmak ve ağ örmek örümceklerin en belli başlı özelliklerindendir

Gövdenin arka tarafındaki ağ bezlerinden iplik biçiminde tel tel çıkan ipek tabiat ananın insanı hayrete düşüren harikalarından biridir. Bir telin kalınlığı santimetrenin binde birinden az olmakla beraber 50 gr. dan fazla bir ağırlığı çekecek kadar sağlamdır. Bunu gözönüne getirerek bir karşılaştırma yaparsak, hiç önem vermediğimiz o incecik liflerin aynı kalınlıktaki çelik tellerden çok daha dayanıklı olduğu ortaya çıkar. Üstelik bu ipek tel bir ucundan tutulup çekildiğinde boyunun 1/3'ü kadar uzayabilir.

En kuvvetli böceklerin bile, bir defa ağa düştüler mi kendilerini kurtaramamalarının sebebini hiç merak etmediniz mi? Eğer dikkatli bir kimseyseniz örümcek ağlarının bazı kısımlarında yapışkan bir maddeden yapılmış minik damlacıkların bulunduğunu farketmişsinizdir.

Örümcekler, salgıladıkları bu ipekten yalnız ağ örmekle kalmazlar bundan daha başka işlerinde de faydalanırlar.

Örümcekler nereye giderlerse gitsinler daima arkalarında ipekten bir iz bırakırlar. Bu ip arasıra uygun yerlere tutturulur. Hayvan bir duvara veya ağaca tırmanırken arkasında bıraktığı ipek tel bir dağcı ipi ödevini görür. Hayvan dengesini kaybedip aşağı düşerse ipine tutunarak hemen kendisini yukarı çeker. Yuvasında oturan bir örümcek bir tehlike hissedince hemen o incecik ipek tele tutunarak aşağıya sarkar, ortalık düzelince de tekrar ağına döner.

Örümcek yumurtaları

Örümcek yumurtaları sert ipek kozalar içinde olup ayrıca bunlar da yumuşak ipek yastıkları andıran ağlarla çevrilidir.

Yumurtadan çıkan yavru örümceğin ilk ipeğini çıkarması hayli ilgi çekicidir İlkin ulaşabileceği en yüksek yere meselâ bir sopanın ucuna veya bir bahçe duvarının tepesine çıkar. Sonra başını rüzgâra çevirerek gövdesini resimde gördüğünüz gibi yukarı kaldırır ve bir parça sıvı ipek salgılar. Bu, rüzgârın etkisiyle iplik şeklinde sertleşir ve gittikçe uzayarak örümceği taşıyacak duruma gelir. Böylece yavru örümcek ilk defa kendi yaptığı ağ teliyle dolaşmağa başlar...

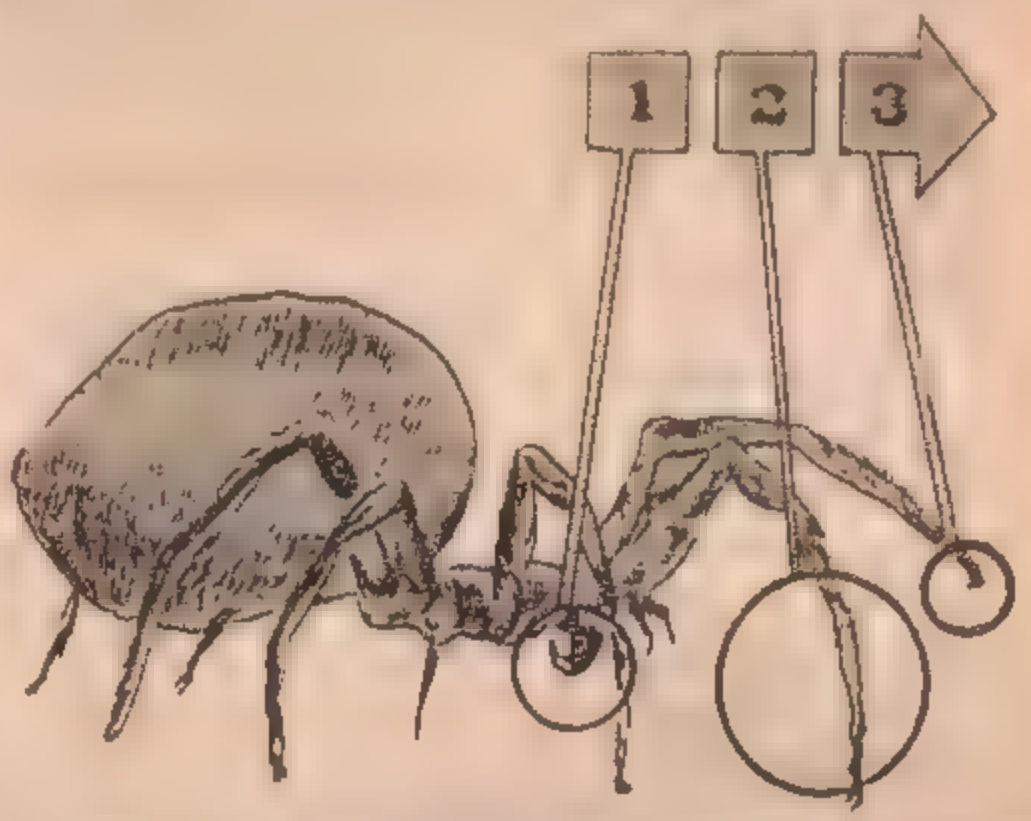

1. ZEHİRLİ İĞNE : Zehirli sıvı veren hemen arkasındaki zehir bezleri salgılar.

2 ÖRÜMCEĞİN BACAĞI : Üstü ufak tüylerle kaplıdır. Bunlar son derece duyarlı olduklarından işitme organı ödevini görürler.

3 Bacakların sonunda uçları kanca gibi kıvrık kısımlar bulunur.

Örümceğin gezginciliği

Örümcekler o kadar çok gezinirler ki, bir sefer yola çıktıklarında 200 km. den fazla yol aldıkları söylenir.

Sayıları az olmakla beraber, hayvanlar âleminde, vücutlarından ipek salgılıyan daha başka yaratıklar da vardır. Fakat hiç birisi ondan örümcekler kadar çeşitli şekillerde yararlanamamaktadır. Kaldı ki, bunlar ipek olmasa da yaşıyabilirler ama ipeğin örümcek kardeşin hayatındaki yeri pek büyüktür

Anadolunun ilk çağ masalları: 2

UĞUR GETİRMİYEN ÇOCUK

Kâhinler Kıraliçeye dediler ki: «Ünlü Kıraliçe, doğuracağın çocuk şehrin yanıp yıkılmasına sebep olacaktır. Bu çocuğu doğar doğmaz yok etmelisiniz.»

LAOMEDON ölünce, Truva tahtına oğlu Priamos geçmiş. Priamos uslu, mert bir kıralmış Hekabe adında bir kıral kızı ile evlenmiş ve elli tane kızı ile elli tane oğlu olmuş. Oğullarının en ünlüsü Hektor, kızlarının da en çok adı geçeni Kassandra'dır.

Güzel Kassandra'ya Güneş Tanrısı Apollon gönül vermiş, ama Kassandra sevmemiş bu tanrıyı. Apollon da öfkesinden kıral kızına uğursuz bir miras bırakmış; Hem ona geleceği gördürmüş, hem de sözlerinin inandırma gücünü kaybettirmiş. Truvalı kıral kızı geleceği görür, önceden haber verirmiş, ama bu söylediklerinin doğruluğuna kimseyi de inandıramazmış. Truva'nın başına gelecek felâketleri Kassandra hep görmüş önceden, ama ne çare ki kimseyi inandıramadığı için önlüyememiş hiç birini.

Hektor'a Homeros destanlarında şehrin en büyük desteği denir. Hektor mert bir yiğittir. Uzun süren savaşta hep ön safta dövüşür.

Şimdi Kıral Priamos ile Kıraliçe Hekabe'nin son çocukları Paris'e gelelim.

KIRALİÇENİN RÜYASI

Hekabe gebe iken, bir gece korkunç bir düş görmüş, karnından bir alev çıkıyor, yükseliyor ve Truva'yı sarıyormuş. Sabah olunca, çağırmış kâhinleri bu düşü yorsunlar diye. Kâhinler de demişler ki:

— Ünlü Kıraliçe, doğuracağın çocuk şehrin yanıp yıkılmasına sebep olacaktır. Bu çocuğu doğar doğmaz yok etmelisin

Az sonra Hekabe bir erkek çocuk doğurmuş. Kıral Priamos bu güzel yavruyu kendi eliyle öldürmeğe kıyamamış, bir uşağını çağırıp, çocuğu ona vermiş:

ÖLÜME TERKEDİLEN ÇOCUK

— Git, demiş, bu çocuğu İda dağına bırak, vahşi hayvanlara yem olsun

Uşak Paris'i İda dağının bir yamacında bırakmış, saraya dönmüş. Bebek ağlar dururmuş ormanda, bir ağacın dibinde. Bir dişi ayı, iniltilerini duymuş, yanına varıp ona meme vermiş. Ertesi günü de gene gelmiş, emzirmiş çocuğu. Bir gün oradan geçen bir dağ çobanı ayının bir insan yavrusuna meme verdiğini görmüş, çok şaşmış bu mucizeye. Almış çocuğu kulübesinde karısına götürmüş:

Kassandra ve Apollon

— Al bu çocuğu büyüt, demiş. Kurdak bezlerine bakılırsa, asil bir soydandır. Bir gün bize faydası dokunur.

Çoban karısı almış Paris'i, çoban çocukları ile birlikte büyütmüş. Paris gün geçtikçe büyüyor, güzelleşiyormuş. Tığ gibi ince boyu, omuzlarına lüle lüle düşen altın rengi saçları ile obür koylu çocukları arasında göze çarparmış. Bir koylü olmadığı belliymiş, ama kendisi bunu bilmez. İda dağında çoban oğlu olarak doğduğunu sanırmış.

Köylü kızları arasında Oinone adlı güzel bir çoban kızı varmış. Paris ona gönül vermiş, çoban görenek ve geleneklerine göre evlenmişler. Paris ile Oinone İda yamaçlarında koyun keçi sürülerini bekler, kaval çalarak rahat rahat yaşarlarmış. Sonuna kadar ömürleri böyle rahat geçecekti tanrılar Truva'nın başına belâ getirmeyi yazmasalardı.

ALTIN ELMA VE GÜZELLİK YARIŞMASI

Tanrılar Trakyada Olympos dağında otururlarmış. Tanrılar keyif içinde ömür sürerlermiş Olympos dağının doruğunda. Yer içerler, sonsuz şölenler yaparlarmış.

Bir gün bu şölenlerin birinde bir kavga kopmuş. Yiğitler yiğidi Herakles Batılılar Bahçesinden bir altın elma getirmiş. Tanrılar bu elmayı ilk defa gördüklerinde şaşırmışlar. Tanrılar arasındaki ahengi kıskanan kavga tanrıçası Eris almış elmayı, üzerine «En güzeline» diye yazarak, masanın üstüne atmış. Sofradaki tanrıçalar birbirlerine girmişler. Herbiri en güzeli benim diyerek, elmaya sahip olmak istiyormuş. Tanrılar tanrısı Zeus güçlükle yatıştırmış kadın tanrıları:

— Beni dinleyin, tanrıçalar, demiş. Hepiniz güzelsiniz, ama güzellikte birinci gelmeğe layık üç tanrıça vardır aranızda, biri benim güzel eşim tanrılar kıraliçesi Hera, öteki uslu kızım, kalkanlı Athena, üçüncüsü de köpüklerden doğmuş aşk tanrıçası Aphrodite'dir. Aranızda bir seçme yapmak güç iş. Bunun kararını ben vermiyeceğim. En güzelini ölümsüz bir tanrı değil de, ölümlü bir insan seçsin. İda dağında bir çoban varmış, güzel bir delikanlı, gidin hanginizi güzellik kıraliçesi diye seçerse, altın elmayı o alacaktır.

Tanrılar ve insanların babası Zeus'un bu kararına baş eğmiş tanrıçalar. Zeus, ayakları kanatlı oğlu Hermes'i çağırmış, üç tanrıçayı emanet etmiş ona İda dağına götürsün diye.

Dort tanrı havalarda yolculuk ederek, konmuşlar İda dağının doruğuna. Habercı tanrı Hermes çağırmış Paris'i.

— Bu üç tanrıça arasında en güzelini seçeceksin demiş.

Paris ömründe tanrı görmemiş, şaşkınlık içinde bakarmış onlara. Üç kadın tanrı da oyle güzelmiş ki, nasıl seçeceğini bilememiş. Kıraliçeleri Hera iri yarı, etine dolgun, azametli bir kadınmış, gözleri o kadar büyükmüş ki, Homeros «inek gözlü Hera» der ona. Tanrı Zeus'un kafasından silahlı olarak doğmuş Athena dimdik duran magrur bir kız, Aphrodite ise zarif, oynak, içinden doğduğu köpükler kadar süt beyazmış.

Paris bu kadar güzelliğe gözleri kamaşarak, bakıp bakıp karar veremiyormuş. Tanrıçalar yanına yaklaşmışlar. Hera demiş ki:

— Elmayı bana verirsen, Paris, seni mesut bir kıral yapar, güzel bir kıraliçe ile evlendiririm. Çoluk çocuk babası olursun, ömrün aile saadeti içinde geçer.

Athena demiş ki:

— Elmayı bana verirsen, Paris, sana bütün erdemleri bağışlarım. Hiç yanılmazsın, ömrün usluluk içinde geçer.

Aphrodite demiş ki sadece:

— Elmayı bana ver, Paris, sana dünyanın en güzel kadınını vereceğim.

Parisin başı donmüş bu sözlere, hiç düşünmeden, gidip vermiş elmayı Aphrodite'ye. Dünyanın en güzel kadını kendisinin olacaktı. Karısı çoban kızı Oinone'yı unutmuştu bile. İda dağından inmek, dünyayı görmek istiyordu. Tanrılar kendisini yargıç seçmişlerdi güzellik yarışmasında. Bir dağın tepesinde sürülerle, çobanlarla kalamazdı o artık.

Ayşe NUR

Hâncılık 4330 — 11

Bir Brezilya Masalı

Gecenin Hikâyesi

EVVEL zaman içinde, daha dünya yeni kurulduğu zaman gece diye bir şey yoktu. Güneş doğup batmaz, ay ve yıldızlar parıldamazlardı. Gece kuşları gece çiçekleri olmadığı gibi akşam serinliği de ortalığı kaplamazdı.

O günlerde denizlerin dibinde yaşıyan Denizler Kıralı, kızını yeryüzünde yeni yerleşmiş olan İnsanoğluyla evlendirmişti.

Güzel prenses denizlerin dibindeki gölgelik serin sarayları bırakıp gün ışığı ülkesine çıktığı için aydınlıktan çok rahatsız olmağa başlamıştı. Bu yüzden günden güne gözleri zayıflıyor, yüzü de sararıp soluyordu

Daimi gün ışığı, güzel prensesi hasta yapmıştı âdeta Kuştüyü yatağında oradan oraya dönüyor ama bir türlü rahat edemiyordu.. Üzüntüsünden kendi kendine şöyle söylenmeğe başladı.

«Ah, bir gece olsa hiçbir şeyim kalmıyacak. Burası babamın ülkesinden apayrı bir yer, hep aydınlık. Geceye kavuşamazsam çok geçmeden ölürüm»

Kadının bu sızlanmalarını İnsanoğlu da duymuştu. Yatağının yanına yaklaşıp, «Gece dediğin nasıl bir şeydir?» diye sordu. «Tarif et de gıdıp sana getireyim ondan».

Denizler Kıralının kızı, «Babamın denizlerin derinliklerindeki ülkesini kaplıyan kesif gölgelere biz gece deriz» diye söze başladı ve sözlerine şöyle devam etti. «Sakın gücenme, senin ülkenin gün ışığını da seviyorum fakat ona alışkın olmadığım için vücudum dayanmıyor Babamın ülkesindeki gibi etrafın siyaha bürünmesini istemem ama hiç değilse gözlerimizi dinlendirecek kadar bir süre karanlık olmazsa yaşayamıyacağım burada»

İnsanoğlu hemen en sadık kölelerinden üçüncü çağırıp onlara şöyle dedi: «Sizi çok önemli bir işle görevlendiriyorum. Bunu başarmadan dönmeyin. Şimdi gıdıp Denizler Kıralını bularak kendisinden bize bir parça gece karanlığı göndermesini rica ettiğimi söyliyeceksiniz... Prenses yeryüzündeki bol ışığa dayanamıyor. Bu yüzden yataklara düştü. Her gün biraz daha sararıp soluyor. Kendisine sevgi ve hürmetlerimizi götürün. Kızının iyileşmesini istiyorsa bu değerli hediyeyi bizden esirgemesin»

Adamlar hemen yola çıktılar. Uzun ve hayli tehlikeli bir yolculuktan sonra Denizler Kıralının deniz dıbındeki sarayına vardılar. Kıralın huzuruna çıkıp efendilerinin dediklerini söylediler.

Kıral kendilerini çok iyi karşıladı ve hemen deniz dibindeki karanlıktan bir par-

ça alıp büyük bir torbaya doldurarak ellerine verdi. Sonra onlara torbayı kızının önünde açmalarını sıkı sıkı tembihledi.

Adamlar upuzun torbayı yüklenip denizler ülkesinden ayrıldılar. Biraz ilerledikten sonra torbadan bir takım acayip sesler geldiğini farkettiler. Bunlar geceleyin ormanlarda konserler veren hayvanların sesleriydi. Bu üç adam ilk defa böyle bir şey duyuyorlardı. Bu yüzden de çok korktular ve bunun tehlikeli bir şey olduğunu sanarak ne yapmaları gerektiğini araştırmağa koyuldular.

Kolelerden birisi: «Torbayı hemen buracıkta bırakıp kaçalım, canımızı kurtaralım» dedi. Öteki, «Elimiz boş dönünce de canımızı kurtaramıyacağımıza göre böyle bir işe kalkışmanın ne faydası var sanki?» diye atıldı.

Üçüncü köle son derece meraklı bir kimseydi. Yola çıktıklarından beri torbanın içinde ne olduğunu anlamağa çalışıyordu. Merakını gidermek için eline güzel bir fırsat geçtiğini görerek şöyle dedi:

«Madem ki bizim için kurtuluş ümidi yok. Ben torbayı açıp bu seslerin nereden geldiğini öğreneceğim.»

Ötekiler de bunu merak ediyorlardı ama cesaretleri yoktu.

Hemen torbayı yere koyup ağzını açtılar. İçinden gece kuşları, böcekler, yırtıcı hayvanlar dışarı fırladı... Bunların ardından çıkan kocaman siyah bir bulut gökyüzünü kaplamağa başladı.

Adamlar ortalığın böyle birden bire kararmasından öylesine korkmuşlardı ki, soluğu ormanda aldılar.

Öte yanda, Denizler Kıralının kızı, ellerini gözlerine siper etmiş, sabırsızlıkla adamların geri dönmesini bekliyordu. Adamlar torbayı

açtıklarında prenses büyük bir hurma ağacının altında idi. Ufukta gece bulutlarını görünce sevinç içinde «Gece geliyor, çok şükür gece geliyor» diyerek gözlerini kapadı ve oracıkta uyuyakaldı.

Uyandığında dinlenmiş, dinçleşmişti. Hastalığından en ufak bir iz bile kalmamıştı. Artık gün ışığını seve seve karşılayacak durumdaydı.

Gökyüzüne bakınca hurma ağacının yaprakları arasından bir yıldızın parıldadığını gördü. Öyle sevinçliydi ki, hemen onunla şöyle konuşmağa başladı:

«Güzel, parlak yıldız, bundan böyle sana «Sabah Yıldızı» denilecek. Bütün gece uyuyarak dinlenen insanlara sabah olduğunu müjdeliyeceksin.» Yanında duran horoza dönüp «seni de gecenin bekçisi yapıyorum. Güzel sesinle herkese şafağın söktüğünü haber vereceksin» dedi.

O günden beri de horozlar şafağı dört gözle bekleyen kuşlara bildirirler. Onlar da hemen en güzel şarkılarını birbiri ardına sıralamağa başlarlar.

Tekrar ortalık ağarınca koleler ellerinde boş torba süklüm püklüm efendilerinin huzuruna çıktılar

Başlarına gelenleri ona teker teker anlattıklarında efendileri küplere binip kendilerini azarlamağa başladı:

«İtaatsız adamlar, niçin Denizler Kıralının sözlerine kulak asmadınız? Üstünüze aldığınız görevi, size tembihlenenleri dinlemediğiniz için başaramadınız. Şimdi sizleri maymun yapıyorum. Bundan böyle ağaçlarda yaşıyacaksınız. Yüzünüze bakınca herkes kabahatınızın izini görecek. Torbanın ağzından kemirerek kopardığınız mühür mumunun şekli dünyanın sonuna kadar dudaklarınızda kalacak.»

Kardeşlerimizden

DENİZ

Koşmak istiyorum sana,
Coşan dalgalarına.
Sarılmak istiyorum,
Kollarımı açıp sana.

Yaz çabuk gelse derim,
Hep sende yüzmek için
Coşan dalgalarına,
Yine kavuşmak için

Canan BAŞOĞUZ

★

AKŞAM

Hava yavaş yavaş kararıyor,
Gök durgun, ufuk pembe
Rüzgâr başlamak üzere...
Yıldızlar da göz kırpıyor
Ayın etrafında.
Aydede aydede,
Senin evin nerede?

Saniye ÜSTÜN

★

ANNEME

Canım annem
Biricik annem
Sen bir meleksin
Sen beni büyüten
Sevip bağrına basansın
Her sabah uyanınca
Okşayıp öpenimsin
Annem annem bir tanem.

Senan Bilgin

★

KARDEŞİM

Benim bir kardeşim var,
Elleri yumuk yumuk...
Her gün ninni söyleyip
Uyuturum onu ben.
Kardeşimi çok severim.

Nurten Candan ÖZER

ATATÜRK

Benim bir Atatürküm var
Altın saçlı mavi gözlu bir Ataturküm
var benim.
Annem diyor ki bizi o kurtardı,
Babam diyor ki o bizim babamızdır.
Ben anlıyorum artık benim iki babam var
Biri Atam biri babam
Atayı görmedim ama tanıyorum
Yüzünü görmedim ama biliyorum.

Nermin Toros

RÜYA

Sevgili kardeşlerim hepinizin Doğan Kardeşi tanıdığınızı biliyorum. Rüyamda zümrüt gibi güzel ve sevimli bir çocuk geldi. Onunla tanıştık. Bana, ismimi sordu. Ben de ona, «kardeşim senin adın ne» dedim.

Sevimli bir sesle, «Doğan» dedi.

Doğanla çok iyi arkadaş olduk. O bana kitaplarını getiriyordu. Ben de ona şiirlerimi, masallarımı, hikâyelerimi, kitaplarımı götürüyordum. Doğanın bu kadar okumaya yazmaya hevesli olduğunu görünce ben de okumayı çok sevdiğim için kendime güzel bir arkadaş buldum diye sevindim.

Sabahleyin uyanınca:

«Annecigim beni de Doğan Kardeşe abone ettirir misiniz» dedim. Annem, «peki yavrum» dedi.

Ertesi günden itibaren Doğan Kardeşe abone edildim. Şimdi bana her ay Doğan Kardeş geliyor.

Hatice Balh

Paris Mektubu

18 Nisan 1963

Sevgili Doğan Kardeş

Ülker Arıkan

Ben senin Mersin'deki okuyucularından biriyim. Fakat şimdi oralardan çok uzakta Paris'teyim. Kardeşim ve ben tanınmış Fransız şairlerinden Victor Hugo'nun adını taşıyan bir lisede derslere devam ediyoruz. Kardeşim orta birde, bense 2. sınıfta okuyoruz. Şimdi tatile girmiş bulunuyoruz. Çünkü burada okullar Noel'de 15 gün, Pâques münasebetiyle de 15 gün daha kapanıyor.

Fransız arkadaş ve öğretmenlerimiz bize karşı çok nazik davranıyorlar. Türkiye'yi tanımaya merakları var. Biz de memleketimizi tanıtmayı borç bildiğimiz için onlara senin bastırdığın güzel kartları hediye ediyoruz, çok memnun oluyorlar. Bundan başka coğrafya öğretmeni bana memleketimizin coğrafyasını anlatmam için bir Yurttaşlık Bilgisi dersini verdi; ben de hazırlanıp büyük bir heyecan içinde derse girdim. Öğretmen bana verini verdi, arkadaşlarıma da not tutmalarını söyledi. Bütün bir ders boyunca konuştum, arkadaşlarımın sordukları soruları yanıtladım. Oradaki kardeşlerim ne gibi sorular sorduklarını merak ederlerse söyliyeyim:

Atatürk'ten önce Türkiye'nin başında kim vardı?

Atatürk neler yapmıştır, doğum ve ölüm tarihleri nelerdir? Türkiye'de nasıl eğlenilir? Balolar yapılır mı? Nasıl el'de bayram olur mu?

Babam bize resimler yolladıkça kendilerine gösteriyor, bazı şehirlerimiz üzerinde bilgiler veriyoruz. Bu arada arkadaşlarıma Akdeniz Koleji'nin Mersin Kurtuluş Bayramı geçit töreninde çekilmiş bir resmini gösterdim. Okul üniformalarını merak ettiler. Öğretmen ne renk olduklarını, rozetlerinin biçimlerini sordu. Üzerinde mersin dalıyla okul adının baş harflerinin bulunduğunu söyledim, ve Mersin'in niçin bu ismi aldığını açıkladım. Sözlerimi kendilerini Mersin'e portakal yemeğe davet ederek bitirdim. Öğretmen: «Her coğrafya dersinde başka bir şehrinizi anlatmak ister misiniz?» dedi. Ben de sevinerek kabul ettim.

Başka bir gün de Türkiye'den Paris'e nasıl geldiğimi anlattım. İlgilendiler.

Arkadaşlarımın her şeyi bu kadar çok merak etmelerinden cesaret alarak öğretmenime tarihten sonra Türkiye'nin tarihini anlatmayı teklif ettim. O da ilginç olacağını söyliverek kabul etti.

Ülker ARIKAN

YAZISIZ!!

Çizen: Suha Paşinel

FV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından bir çok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

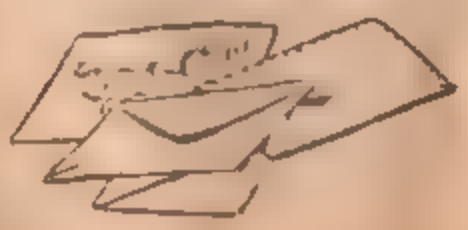

Yazılar

Hayatımızı düzenliyen büyük kuvvet:

ELEKTRİK

Bugün artık elektrik hayatımıza o kadar girmiştir ki onsuz hemen hemen hiçbir ânımız geçmez. Fakat bunun pek de farkına varmayız. Çünkü o, her zaman emrimizdedir. Ama gece ev bir de karanlığa gömülünce ne yapacağımızı şaşırırız.

BİR elmayı, bir kitabı, bir insanı gördüğünüz gibi elektriği görmediniz herhalde. Yalnız siz değil, hiç kimse onu göremez. Biz onun varlığını ancak yaptığı işlerden anlıyabiliriz.

Elektrik, elektrik motörlerini çalıştırır. Bunun da hayatımızdaki yeri pek önemlidir. Evlerde işleri kolaylaştıran modern araçların temeli elektrik motörüne dayanır. Meselâ, elektrik süpürgesi, vantilâtör, çamaşır makinesi ve daha pek çok şey elektrik kuvvetiyle işler. Elektrik motörleri aynı zamanda fabrikaların da belli başlı güç kaynağıdır.

Elektrikten ışık elde edildiğini çok iyi bilirsiniz. Evlerimizin, sokaklarımızın kısacası şehrimizin aydınlatılmasında ondan faydalanmıyor muyuz?

Elektrik kuvvetli bir ısı kaynağıdır. Düşünün bakalım, fişi prize sokunca ütüyü ısıtan nedir? Bazan elektrik ocaklarında, ütülerinde, ızga-

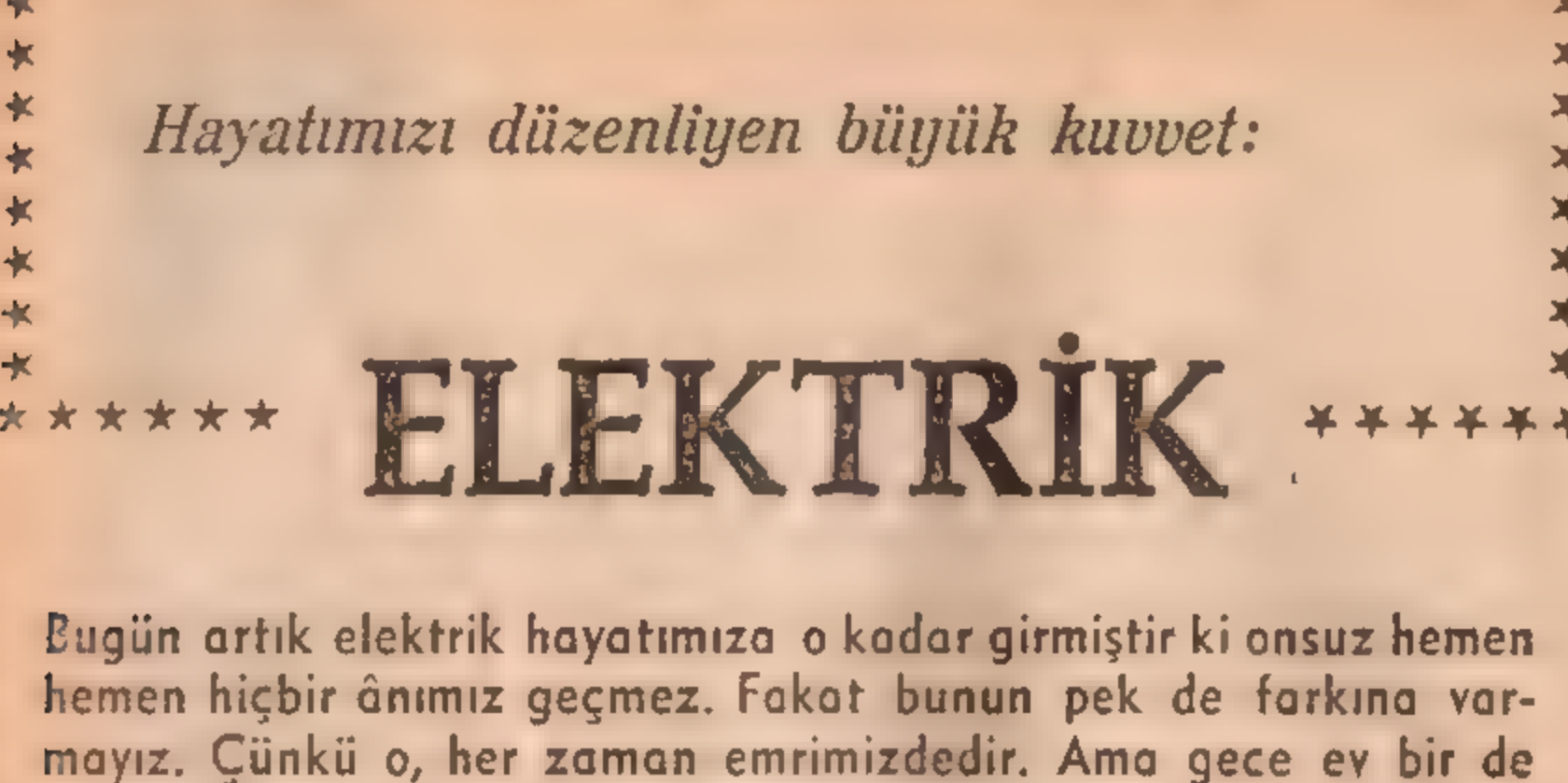

Elektriğin hayatımızdaki yeri

ralarında elektrik enerjisi denilen sihirli, görünmez kuvveti, iş başında yani ısı enerjisi halinde görmek mümkündür.

Bunlardan başka aynı enerji kaynağı telgraf ve telefon

gibi aletleri çalıştırarak uzaklardakilerle haberleşmemizi de sağlar. Radyo, televizyon, sinema da bu yaman kudretin sayesinde işlerler.

Elektriği göremezsiniz ama basit bir deneyle onun hakkında kolayca bilgi edinebilirsiniz.

Elektriği meydana getiren kaynaklar

Bunun için gerekenler bir kuru pil, bir parça üstü kablolu bakır tel, resimde gördüğünüz gibi bir duy içinde bulunan bir ampul, bir de anahtardan ibaret.

Resimde kuru pilin meydana getireceği elektrikten faydalanabilmemiz için bunları nasıl düzenliyeceğimizi görüyorsunuz.

Şimdi gelin sizinle bu çeşitli şeyleri bir araya getirdikten sonra bunlardan neler öğrenebileceğimizi araştıralım. Elektrik nereden geliyor? Kuru pilden değil mi? Eğer cep feneri varsa onun da içinde kuru pil bulunduğunu çok iyi bilirsiniz. Cep fenerinin ampulüne ışık veren odur. Öyleyse kuru pil elektrik elde ettiğimiz kaynakların başında gelmektedir.

Otomobillerde elektriği akümülâtör verir. Akümülâtör, arabayı harekete geçiren elektriği sağladığı gibi, arabanın ışıklarını da yakar. Ayrıca yağmurlu havalarda camın önünde hareket eden silicller de onun marifetiyle çalışır.

Evinizde elektrik, kablolar içinde dolaşır. Oraya da bir barajdan veya dinamo bulunan bir elektrik üretim merkezinden gelmiştir. Öyleyse, kuru piller, akümülâtörler ve dinamolar belli başlı elektrik kaynaklarıdır.

Şimdi resmi dikkatle inceleyin bakalım elektriğe ait daha başka hangi özellikler gözünize çarpacak?

Kuru pilin üstünde bakır tellerin takılı olduğu iki çıkıntı görüyorsunuz. Pile bağlandığı yerde tellerin üstündeki kablo sıyrılmıştır. Bu çok önemli bir noktadır. Eğer kablo kaldırılmazsa elektriğin geçmesine engel olur.

Şimdi de ampulle, takılı bulunduğu duyu inceliyelim. Duyun da üzerinde tellerin tutturulmasına yarıyan iki özel düğmenin bulunduğu dikkatinizi çekti mi? Buralara da çıplak teller takılmış. Böylece kuru pilin sağladığı elektrik lâmbanın bir ucundan girip ampulün içindeki incecik bir tele gelir. Bu sırada, bu incecik tel öyle çok ısınır ki, akkor haline gelerek etrafına ışık vermeğe başlar. Acaba elektrik ampulden çıktıktan sonra nereye gidiyor? Anahtara. Anahtar üzerinde de tel bağlanacak iki yer olduğunu görüyorsunuz. Yine bunlara çıplak uçlu teller takılmış. Lâmbadan çıkan tel anahtardaki düğmenin birine, öbür düğmeden çıkan tel de tekrar kuru pile bağlanmış.

Şimdi resme dikkatle bakarak elektriğin nerelerden geçtiğini takip edelim. Kuru pilden çıkıp teller vasıtasiyle lâmbanın bir ucundan giriyor sonra onun içinden geçerek öbür düğmeden çıkıp yine tellerle anahtara ulaşıyor. Buradan daha ileriye geçemiyor. Acaba niçin burada kesildiğini söyliyebilir misiniz?

Anahtar bir asma köprü gibidir. Ancak kapatıldığında akım geçebilir. Resimdeki gibi açık olduğu zaman elektrik akımı da geçmez. Akımın geçtiği yolun kesintisiz olması gerektir. Bunu, bilim diliyle şöyle söyliyebiliriz. Akımın geçebilmesi için devrenin tamam olması lâzımdır.

Anahtarı kapatır kapatmaz akım anahtardan geçip kuru pilin öbür ucuna varır. Bu arada lâmba yanmağa başlar. Şimdi gözlemlerimizi sıralarsak elektriğe ait şu gerçekleri öğrendiğimizi görürüz.

1. Elektrik akımının meydana gelebilmesi için devrenin tam olması lâzımdır.

2. Bakır elektriği ilettiği halde bez, kauçuk, plâstik gibi maddeler iletken değildir.

3. Kuru pil elektrik akımı meydana getirir.

4. Çok ince tellerden elektrik akımı geçirildiği zaman bunlar yeteri kadar ısındıklarından akkor haline gelerek etraflarına ışık verirler.

Ölüm tehlikesi

Evde etrafımıza dikkatle bakarsanız elektrik hakkında daha pek çok şeyler öğrenebilirsiniz. Yalnız gözlemlerinizi yaparken çıplak tellere sakın dokunmayın. Kuru pilin meydana getirdiği akımın şiddeti çok düşüktür. Buna dokunsanız bile size pek zararı dokunmaz. Fakat evinizdeki elektriğin voltajı çok yüksek olduğundan sizi öylesine çarpar ki, bu yüzden hayatınızı bile kaybedebilirsiniz.

Şimdi evde yapabileceğimiz gözlemlere geçelim: Elektriğin eve girdiği noktayı bulun. Elektrik saatinin buna

(Devamı S. 49 da)

Bulmacanın çözümü

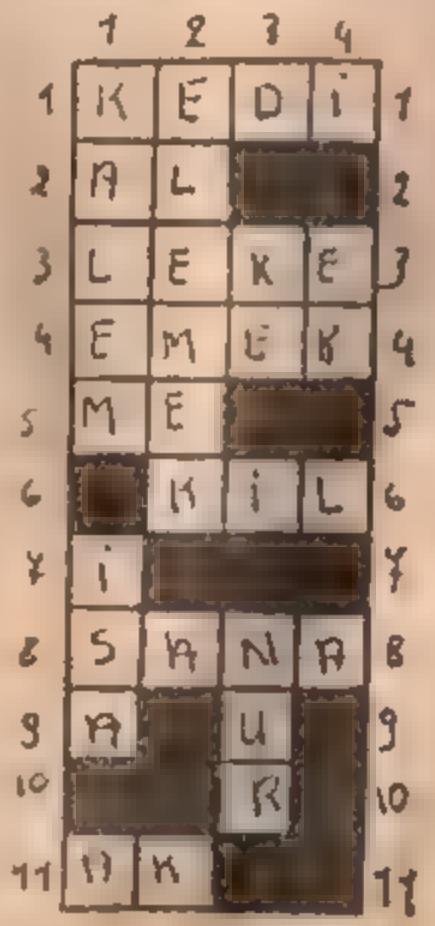

Çizen: Erlin Biberyan

FABRE
Böcekler Dünyasının Büyük Kâşifi
Henri! Biz çağlayanlara oyuna gidiyoruz Sen de gel!
Neden sıkılayım? Böcekleri seyreder eğlenirim O küçücük hayvanların telâşı
AKŞAM OLUNCA
Ben oğlunuza bir burs bulabilirim
ona yapışacak..
DÖRT YIL İÇİNDE KÜÇÜK ZEKASI VE ÇALIŞKANLIĞI İLE GENÇ ŞEHİRLİ ÇOCUKLARI GERİDE BIRAKTI
Fakat 1838'de
Zavallı yavrum tahsilin yarıda kalacak. Babam
En büyük çocuğum benim. İşe çalışıp
dükkanın hesabına köylerde gezgin satıcı oldu
dünyada bundan daha güzel olur mu?
öğretmen okulu kabul imtihanlarına gireyim? Üç yıl sonra
öğretmen olan Henri Fabre derslerinin canlılığı ile öğrencilerin gönlünü kazandı
Yirmi yıl öğretmenlik eden Fabre hâlâ Avignon lisesinde Profesör
beceriksiz bir
adamın ben

Henri ben senin değerini biliyor ona güveniyorum Sen gerçek bir bilginsin, çok bilgilisin.

Yazı Bildiğin o şaşılacak şeyleri, çeşit çeşit böcekleron kendi keşfettiğin hayat maceralarını anlat

O günden sonra Fabre, böcekler âleminin hiç umulmayan harikalı hayat safhaları hakkında bildiklerini yazmaya koyuldu

...Paris'e dair... ...ve adında bir kitap ...dan mektup'... Senin makaleleri kitap şeklinde basıp yaymak

Fakat sonra bütün boş vakitlerini ...nik dostlara dediği böcekleri ...lemekle geçiriyordu

...Bu düzen bozuk, Jane Bu bizim bulunduğumuz gö...

Bir sabah üzerle

...sayın Müdür, size ar...rdiyorum, dün kendi...k böcekler gibi yolun ...nda sözü konun ...nde uzanmış yordum

Bu Fabre aklını oynat... mış galiba! Ne acip şey! dün pazar günü vakitsiz geziyordu.

Ben derslerimi açık havada vermek isterim Ne yazık ki pek çok kimseler okulun hapishane gibi olmasını isti...

...Ders kitapları ...bakanın ...kitapları ...

...Fabre bizim garip ...mizden ve böcek ...mizden artık bıktım ...ve dedim ki ...

Profesör üzüldüğü...bilir, Bay Fabre bana saygı göstermeye borçlu...

...aşık olana gös...ir... ...Emirle ...et olmaz

Milli Eğitim bakanı Mr Duruy geliyor

...kanı, bu apansız oku...duğu şeyleri ...me...niz benim için sonsuz ilham kaynağı olacak

...bu küçük gezi ...zat kitapçı Delagrave'...dır Bu lisede ders okutan pek değerli bilginin eserini basmış olan k...apı...

Sayın Bakan bütün eserlerinizi okudu, pek ilgilendi.
birini görebilirsem çok memnun olurum
Bir çeyrek saat sonra.
dua eden bir rahibeyi andırdığından bu böceğe bu tuhaf ad verilmiştir
Bütün eserlerinizi ben yayınlayacağım.
Kendi değerinden şüphe ederken insanın böyle takdir ve alâka görmesi ne tuhaf şey değil mi hanım?
Tanrı mı? Onu her gün görüyorum ben! Küçüklerin en küçükleri Yaradanın sonsuz büyük kudretini ispat ediyor
Saraya davet edilen alimin göğsüne İmparator III. Napoleon Fransanın en büyük nişanını taktı.
Aziz dostum İmparatoriçe size hayran olmuş Veliaht Prense hoca yapmak istiyorsunuz.
Pek rica ederim sevgili böceklerimden ayırmayın beni
Bir hafta sonra
Akademisinin bana ait kop var
basladı iste!
Profesör

Küçük bir çiftlik bulabilsek
Bereket versin ki, tam zamanında ortaya bir yardımcı çıkıverdi: İngiliz filozofu
Aziz dostum, Belediye Meclisinin yaptığı nâdanlığı öğrendim. Size ne kadar lâzım? Üç bin, dört bin frank.
Bu cömertçe yardım ile Fabre ailesine bir ev kiralayabildi.
Baba, Mr. Delagrave bak sana böceklerin hayatı üzerine yazdığın büyük eserin birinci cildini yollamış.
Evet! İsterim ki bütün dünya şimdi benim bildiğim gibi, böcekler âleminin sonsuz zenginliğini
30 yıl durmadan çalışarak elde ettiği para ile Fabre nihayet 1880 de bir kır evine sahip
kıllar üstünde yenilebilecek hiç
Siz hiçbir şeye el sürmeyin. Burası böcekler ülkesi olacaktır. Bir açık hava lâboratuvarı. Benim eski rüyam.
İşte orada Fabre
bir âşık sabrı
ile böcekleri
inceledi.
hayret verecek sırlarını ortaya çıkardı.
Baba on saattir burada güneş altında çalışıyorsun. Bu yaşta bu yaptığın doğru değildir.
taşların altında türlü türlü hayat şekilleri açılır, kapanır, yaşamanın sevinci, bütün özellikleri görülür.
Henri Fabre 11.10.1915 de 92 yaşında öldü. Ahlakı, bilgisi, devamlı çalışmak azmi ve kudreti ile eşi az olan örnek bir insandı.
SON

Küçük Prenses yanıldığını nasıl anladı?

GÜNLERDEN bir gün, küçük prenses, sarayın göz alabildiğine uzanan bahçesinde, görenlerin hayran kaldığı altın topuyla oynıyarak eğleniyordu. Topu havaya fırlattı, yakaladı, sonra tekrar attı yine tuttu. Her defasında daha yükseklere ulaştırmağa çalışıyordu topunu. Bu oyuna öylesine dalmıştı ki kocaman bir kuşun kendisine dikkatle baktığının farkında bile olmadı. Göklere ulaşan bir ağacın sık dalları arasına saklanmış olan bu kuş prensesin oyununu seyrediyordu. Top her defasında hayvanın tünediği dala bir az daha yaklaşıyordu. Sonunda garip kuşun bulunduğu dala değdi. İşte o zaman kuş da topu yakalayıverdi.

Prenses topunun nereye gittiğini araştırırken ağaçtaki kuşu da gördü, ona emredercesine: «Çabuk at onu aşağıya» diye bağırdı

Ama kuş söylenenlere hiç kulak asmadan, «peki, ben sana topu verirsem buna karşılık sen bana ne vereceksin?» diye sordu

Sarayda Prensesin bir dediği iki edilmezdi. Küçük kız bunu duyunca öfkesinden ayaklarını yere vurarak kızgın kızgın haykırmağa başladı:

«Çabuk topumu at diyorum sana! Yoksa sonunu sen düşün!»

Ama öteki bunlara aldırış bile etmeden kanatlarını açıp, uzaklaşmağa başladı.

Prenses ateş püskürüyordu. Bağırmaktan sesi kısılmıştı ama sözlerine kulak asan yoktu. Kuş artık gözden kaybolmak üzereydi.

Prenses kendi kendine, «şunun peşine düşüp topumu geri alayım. Ne küstah hayvan bu böyle. Vakit olsaydı muhafızları çağırıp ona güzel bir ders verdirtirdim. Ama şimdi vakıt kaybetmeden arkasından koşmam gerekiyor» dedi. O zamana kadar sarayın bahçesinden dışarı çıkmadığı halde kızgınlıktan gözleri bir şey görmediğinden olanca hızıyla yola düzüldü Tam bu sırada fakir bir kadın «Prensesim, Prensesim» diyerek kıza doğru koştu

Kız, yolundan alıkonulmasına canı sıkılarak, «unutmazsam, sana sonra yardım ederim. Önce topumu bulayım da» deyip uzaklaştı.

Az sonra yol kenarında oturan topal bir ihtiyar onu görünce, «Prensesim, prensesim, lütfen...» diye yerinden doğrulmağa çabaladı.

Kız, «sonra, sonra, şimdi topumun peşindeyim» deyip yoluna devam etti.

Az ötede önüne üstleri yırtık pırtık bir sürü çocuk çı-

karak süslü elbiselerinin eteklerine sarılıp hıçkırarak «Sevgili prensesimiz, biz...»

«Prenses, onları incitmemeğe çalışarak ellerinden kurtuldu. «Sizlerin derdini bir boş zamanımda dinlerim» deyip eskisinden de hızlı koşmağa başladı.

Kuş bazen bulutlar arasına girip gözden kayboluyordu ama altın topun pırıltısı kıza gideceği yolu gösteriyordu.

Az sonra önüne kapalı bir kapı çıktı, elleri acıyıp kanayıncaya kadar yumrukladığı halde kapıyı açtıramadı. Artık hayli yorulmuştu.

«Ben bu ülkenin prensesiyim. Bırakın geçeyim» diye bağırmağa başladı. Bunun üzerine derinden bir ses, «bu kapıdan ancak senden yardım istiyen kadın geçebilir» diye cevap verdi.

Prenses aksi aksi: «Bana boşu boşuna zaman kaybettiriyorsunuz» diye söylenip bu defa kapıyı tekmelemeğe başladı. Ama hiçbir şeyin fayda etmediğini görünce gidip kadını bulmak zorunda kaldı. Yanına varınca kadına: «Benden ne istiyordun? Ne olur söyle» diye yalvarıp yakarınca kadın, «Prensesim» dedi, sadece kapıdan sizinle birlikte geçmek istemiştim.»

Beraberce yola koyuldular, tekrar oraya vardıklarında kapı kendiliğinden ardına kadar açılıverdi.

Öte yandan, kuş da yükseklerde yoluna devam ediyordu.

Yürüdüler, yürüdüler, yürüdüler. Bu defa da önlerine kocaman bir göl çıktı. Kendilerini karşıya geçirecek birini arayıp dururken bir ses şöyle: «Bu gölü ancak yolda rastladığın topal adam geçebilir. Git onu bul» dediğini işittiler.

Prenses tam: «Bu çok saçma bir şey» diyecekti ama kendisini tuttu. Bir, mavi gökyüzünde pırıl pırıl parlıyan topuna, bir de arkasına bakıp içini çekerek geri döndü.

Adamı arayıp buldu. Ona: «Ne olur beni bağışlayın. Az önce sizi tek başınıza bırakıp gittim. Acaba size bir yardımım dokunur mu? diye gönlünü almağa çalıştı.

Adam: «Sizden bütün istediğim beraberinizde gölü geçmekti» dedi.

İkisi birlikte gölün kenarına geldiklerinde direkleri kıymetli taşlardan, yelkenleri atlastan yapılmış bir geminin kendilerini beklediğini gördüler. Prensesi kapıdan geçiren kadın da onlara katıldı.

Kızın yardımıyla topal adam gemiye bindi. Öbür kıyıya doğru yol alırlarken, prenses, «Artık sevgili oyuncağıma iyice yaklaştık» diye seviniyordu.

Küçük kız dostlarıyle birlikte karaya ayak bastıktan sonra gökte kuşu araştırmağa başladı. Onun ormandaki en yüksek ağacın üstündeki yuvasına ulaştığını gördüler. Gagasındaki top, etrafına parıltılar saçıyordu.

Prenses: «Şu ağaca tırmanınca yine topuma kavuşacağım» dedi. Hiç acele etmiyordu. İhtiyara, kadına yardımlarından ötürü teşekkür etti. Onlar geri dönerlerken

Orijinal bir saatin hikâyesi

Müzelerdeki antika eserleri andıran bu saat son yıllarda meydana getirilmiştir. Böyle bir saat ilkin aşağı yukarı 600 yıl önce bir mantık, tıp ve astronomi profesörü olan John Dondi adlı bir İtalyan tarafından düşünülmüş ve yapılmıştır. Dondi o zaman için büyük önem taşıyan bu aracı 1348-64 yılları arasında bitirebilmiştir. Bu, normal olarak zamanı gösterdiği gibi yıldız ve güneş günlerini, güneşin, ayın ve bilinen beş gezegenin hareketlerini de gösterir. Saatin verdiği bilgiler arasında ayrıca güneşin günlük aydınlatma süresi, günlerden ne olduğu, güneşin doğma ve batma vakitleri de vardır.

Dondi'nin saati pirinçtendi. Çok ince ve karmaşık olan makina kısmı eski saatlerde görülen ağır bir rakkasla işlemektedir. Bu saatin ilgi çekici bir özelliği de rakkasla işliyen saatlerin daha yeni yeni belirmeğe başladığı bir sırada yapılmış olmasıdır.

Bu saat 1585 yılına kadar İtalya'da unutulup kalmış, 19. yüzyılda bir savaş esnasında, götürüldüğü İspanya'da tahrip edilmiştir.

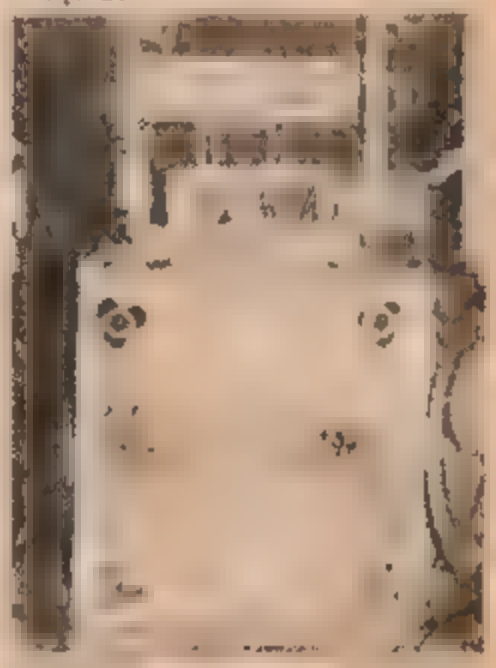

Büyük bir şans eseri olarak Dondi'nin bu saatin nasıl yapıldığını anlatan krokileri ve notları ele geçirilmiştir. İşte bunlardan faydalanılarak bu orijinal saat yeniden yapılmıştır.

Astronomik bilgiler veren bu saat İngiltere'de Bilim müzesinde gösterildikten sonra Washington'a gönderilmiştir.

kız da ağaca tırmanmağa başladı. Dallardan birine ayağını koyar koymaz dal kırıldı. Kız da yere düştü. Tekrar denedi, ama sonuç yine aynıydı. Dallar prensesi çekmiyordu. Bu defa kızcağız oturup ağlamağa başladı.

«Bana yardım edecek kimse yok mu?», diye hıçkırıyordu. Yine bir ses, «Senin yapamadığını yolda eteklerine sarılan çocuklar başarır ancak» dedi

Prensesin aklı başına geldi. «Yavrucuklar» dedi, «gelirken yalvarıp yakarmalarına aldırış bile etmemiştim».

Bencilliğinden çok utanmıştı. Geri dönüp onları buldu. Herbirini ayrı ayrı kucaklayıp gözyaşlarını sildi

«Niçin ağlıyorsunuz, yavrular» diye hatırlarını sordu Onlar da hep bir ağızdan, «Altın topu istiyoruz» dediler

Prenses: «Üzülmeyin şimdi ona kavuşacaksınız. Benim sarayda bir sürü oyuncağım var, top da sizin olsun» deyip ağaca tırmanmağa başladı. Artık dallar kırılmıyordu. Küçük kız da kolaylıkla ağacın tepesindeki yuvaya ulaştı. Kuşun kendisine şöyle dediğini duydu:

«Bu altın top senin, istersen onlara ver, istersen kendin oyna »

Çocuklar aşağıda sabırsızlıkla bekleşiyorlardı. Prenses topu atarak: «Altın top sizin olsun» diye bağırdı.

Çocukların büyük sevinci karşısında gözleri yaşarmıştı. Onlar oynarlarken orman büyüleyici bir ışıkla aydınlandı. Sakat adamla, ihtiyar kadının yüzleri pırıl pırıl parlıyordu. Etraf altın bir ışığa bürünmüş gibiydi. Her şey güzel, parlak ışıl ışıldı.

Prensesin gözlerinden sevinç yaşları boşanırken, «Ben ne kadar da körmüşüm,» diyordu, «etrafımı hiç görmüyormuşum. Bütün dünya altın içinde yüzerken bir altın top peşinde koşulur mu hiç »

Doğan Kardeş YAYINLARI

Öğretici, meraklı kitaplar :

- Eşyaların Hikâyesi ..... 300 Kuruş
- Işığın Hikâyesi ..... 200 »
- Saatin Hikâyesi ..... 250 »
- Dünyanın Çehresini Değiştiren 12 Adam ..... 1000 »

★

Heyecanlı romanlar :

- Yeşil Mühürlü Mektup ... 200 »
- Pembe Evin Kedisi ..... 200 »
- Jenifer Teyzenin Anahtarları ..... 250 »

★

Ciltli, hediyelik kitaplar :

- Halime
- Hayvan Hikâyeleri
- Dünyanın Dört Bucağından Dostlar
- Allah Rahatlık Versin
- Wilhelm Tell
- Gökten Üç Elma Düştü
- Masal Bahçesi
- Dede Korkut Masalları
- Binbir Gece Masalları
- Tabiat Ana Anlatıyor
- Keşifler ve İcatlar Ansiklopedisi
- Bufalo Bill.

Bez ciltli, iyi kâğıtlı, renkli kapaklı bu kitapların her biri onar liradır.
Ödemeli olarak (P. K. 1146 - İstanbul) adresine sipariş edebilirsiniz.

★

Yeni Çıkan Kitaplarımız :

- Leylek Dede ..... 400 Kuruş
- Küçük Lord ..... 400 »
- Gri Şapkalı Adam ..... 300 »
- Yaşanmış Hikâyeler ..... 300 »

BİLMECE BULMACA...

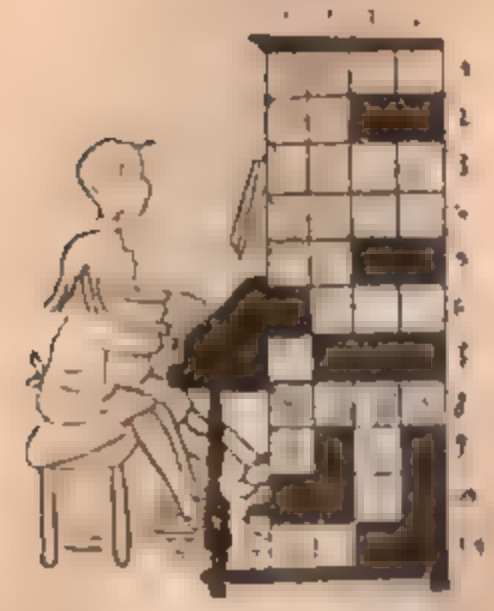

Hazırlayan ve Çizen:
Erlin Biberyan

Soldan Sağa:

1 — Bir evcil hayvan. 2 — Bir emir. 3 — Kirli iz. 4 — Bir işin yapılması için harcanan beden veya kafa gücü.
5 — Kuzu sesi. 6 — Su geçirmiyen toprak. 7 — Sesli bir harf. 8 — Nebati bir yağ 10 — Alfabenin yirmi birinci harfi. 11 — Beyaz.

Yukardan aşağıya:

1 — Yazı yazmaya yarar, Bir Peygamber. 2 — Elekten geçirmek. 3 — Tersi sonradan takılan parça, Işık 4 — Sonradan takılan parça.

(Çözümü S. 25 de)

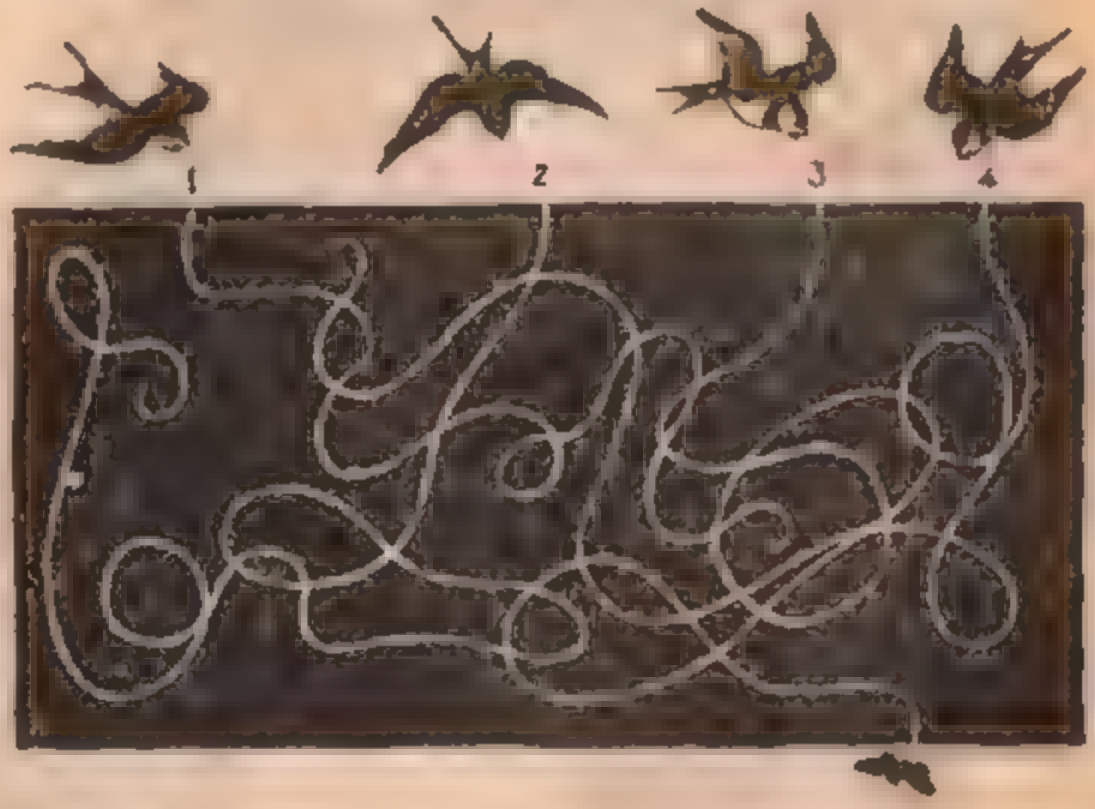

Bu kırlangıçların dördü de bir kelebeğin peşinde. Acaba hangisi yakalıyacak dersiniz?

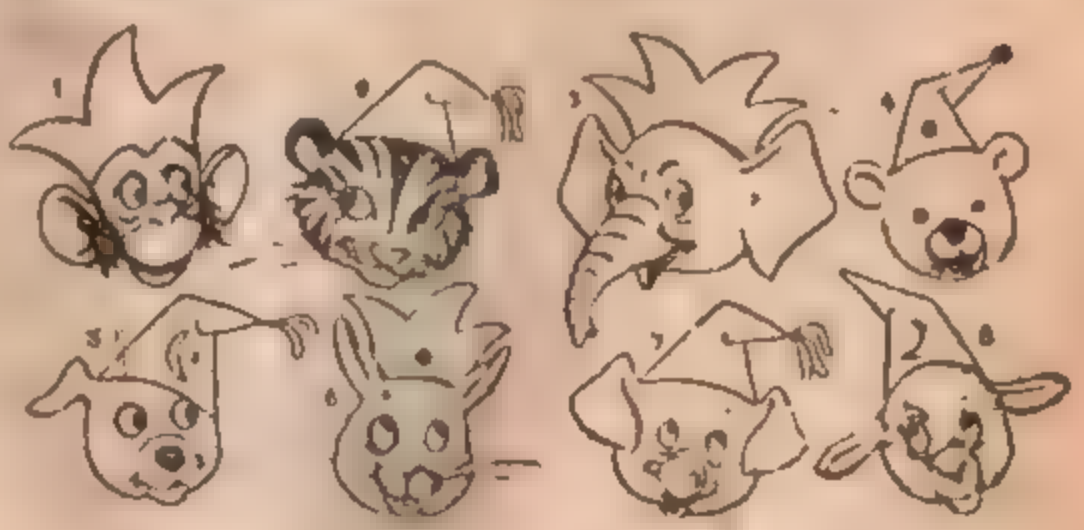

Resimdeki kağıt şapkaların yalnız ikisi aynı. Saat tutarak birbirine benzeyen bu iki şapkayı bulmaya çalışın. Bakalım ne kadar zamanda bulabileceksiniz.

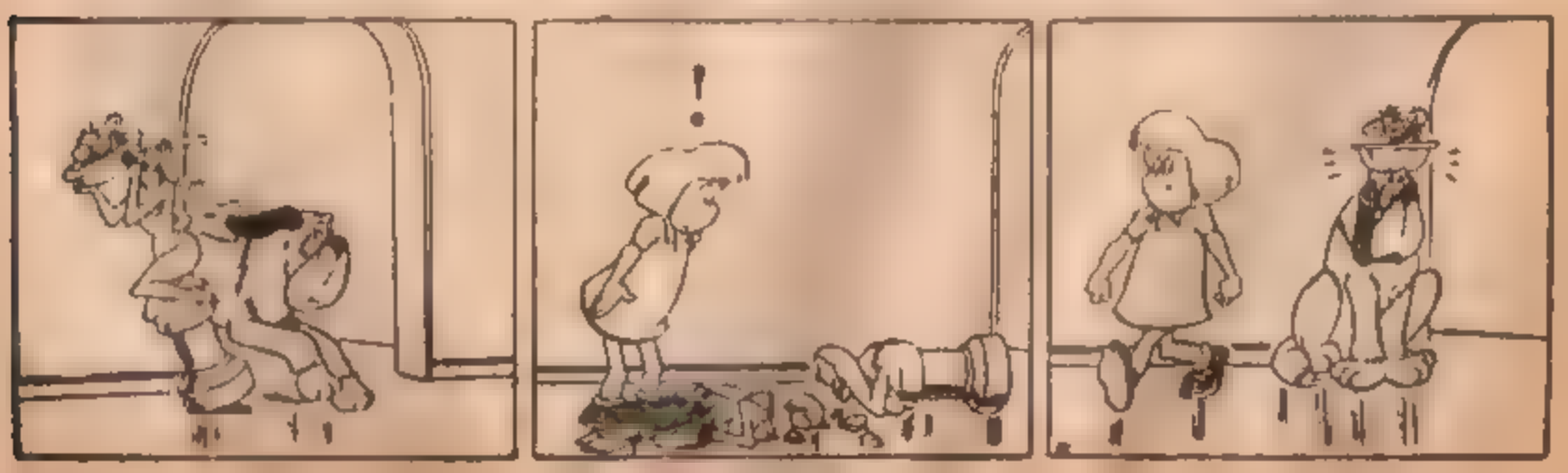

YAZISIZ

3,5 yaşında bestelere başlıyan 11 yaşında ilk konserini veren büyük piyano ustası

Camille Saint - Saens

BAYAN Saint – Saens kucağında mışıl mışıl uyuyan üç aylık yavrusunun yüzüne şefkatle bakarken «Daha hiçbir şeye aklı ermeğe başlamadan oksüz kaldı.» diye içini çekiyordu.

Çocuğun babası bir süre once ölmüştü. Anne de Paris'teki akrabalarının yanına yerleşmişti.

Aradan daha iki ay geçmeden genç kadın amcasını da kaybetti. Bu defa bir de geçim derdi ortaya çıktı. Bayan Saint-Saensla yengesi Paris'in en işlek semtlerinden birinde minik bir kitapçı dükkânı açarak aileyi geçindirmeğe karar verdiler.

SESLERE AŞIKTI

Camille daha iki yaşlarındayken seslere karşı büyük-bir ilgi göstermeğe başlamıştı. Saat başlarında evdeki saatlerin vuruşlarını daha iyi dinliyebilmek için oynadığı oyununu bırakır, nerede olursa olsun içeri koşardı. Evdeki saatlerin hepsinin birden aynı zamanda çalmasına hayli canı sıkılırdı. Çünkü hangisini önce dinliyeceğini kestiremezdi. Çocuğu sevindirmek için de annesi şöyle bir çare bulmuştu: Saatleri biribiri ardınca çalacak şekilde ayarlıyordu. Annesi bir köşeye çekilir Camille'ın sevinçle ellerini çırparak ve neşe çığlıkları atarak mutluluk

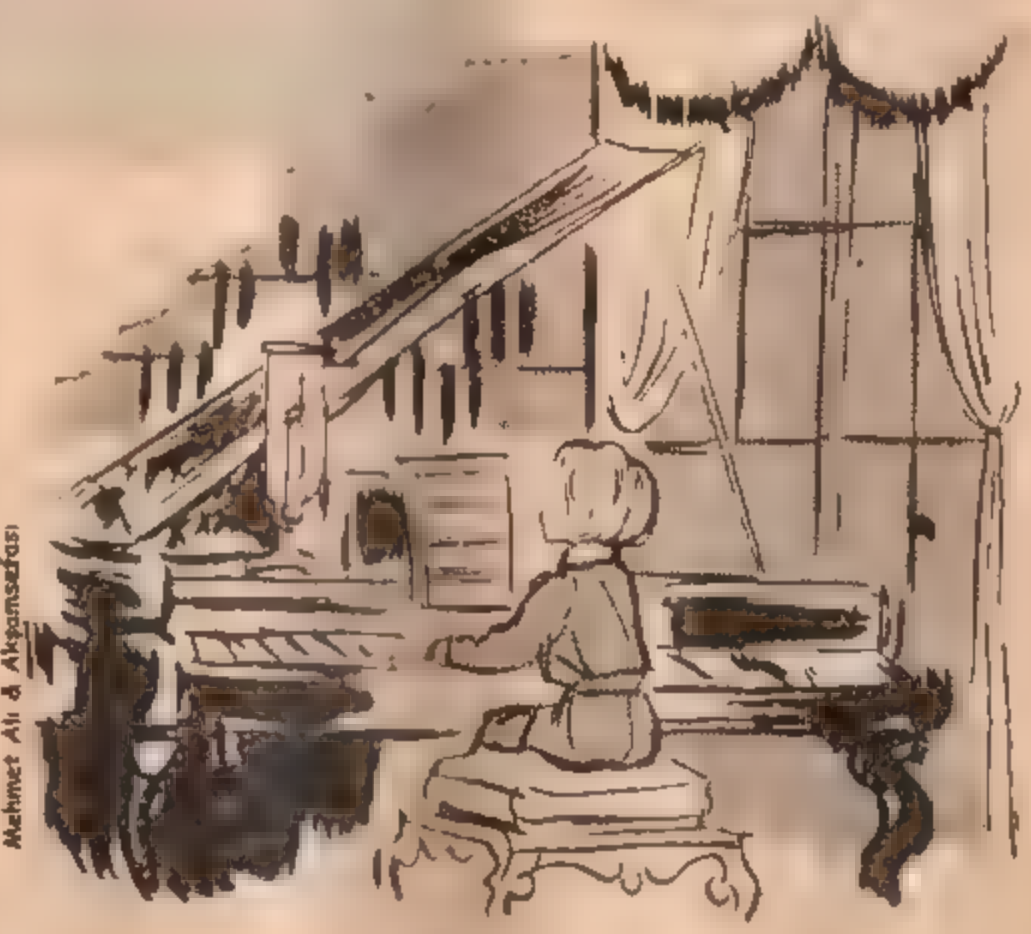
Mehmet Ali & Akşamsefası

içinde birinden obürüne koşuşunu seyrederdi.

Her gün saat dortte, kocaman bir çaydanlık suyla doldurulup salondaki şöminenin üstüne konurdu. Bunu gören çocuk hemen ocağın başına geçer, suyun kaynayışını daha iyi duyabilmek için de çaydanlığa iyice yaklaşırdı. Çaydanlıktan gelen sesler arttıkça heyecanlanır, su kaynamağa başlayınca da sevinçle bağırmaktan kendini alamazdı.

Büyüyünce o zamandaki izlenimlerini şöyle açıklamıştır. «Çaydanlık kaynarken minik bir obua gibi ses çıkarıyordu.» Her türlü sese bayılırdı. Meselâ iki bardak birbirine çarpsa çocuk sevinçle ellerini çırpmağa koyulurdu.

Büyük halası çok guzel piyano çalardı. Çocugun seslere karşı gosterdiği duyarlığı da büyük bir ilgiyle izliyordu.

KİM BİLİYOR?

1. Evlerimizde mermerleri temizlemek ve beyazlatmak için kullanılan tuzruhunun kimya dilindeki adı nedir?
2. Halle Selasie denilince aklımıza hangi memleket gelir?
3. Yurdumuzun en zengin kükürt yatakları nerededir?
4. Yazın, yünlü giyeceklerimizi güvelerin zararından koruyan naftalin nereden elde edilir?
5. Asya ile Afrika arasındaki denize niçin «Kızıl Deniz» adı verilmiştir?
6. Bir tahta köprüyü geçen askerler uygun adım yürürlerse ne olur?

(Cevabı S. 47 de)

Bir gün çocuğun annesiyle konuşurlarken «Camille'in müziğe istidadı var» diye o zamana kadar yaptığı gözlemlerini birer birer anlattı. Genç anne de oğlunun durumunu çok iyi biliyordu ama müzik öğretimine başlamak için yaşını daha çok küçük buluyordu. Annesi; «Halacığım» dedi, daha iki buçuk yaşında bile değil. Şimdiden müzik derslerine başlamak doğru olur mu acaba?...»

Halası çocuğu kucağına alıp piyanoya oturdu. Tuşlardan birini göstererek vurmasını söyledi.

Çocuk parmaklariyle kuvvetlice vurduktan sonra çıkan sesi âdeta nefes almadan büyük bir dikkatle dinledi. Arkasından başka bir notaya vurdu. Sonra da tuşların herbirine ayrı ayrı dokunarak bunların verdiği sesi bir müzik uzmanı ciddiyeti ve ilgisiyle incelemeğe başladı. Sıra «do» notasına gelince doğrularak «çaydanlığın kaynarken çıkardığı ses işte bu diye» sevinçle bağırdı.

Büyük hala çocuğa notaların adlarını ve klâvye üzerindeki yerlerini öğretmeğe başlamıştı bile.

Bundan böyle çocuğun seslere karşı olan derin ilgisi iyice kökleşti. Kulağı öyle hassastı ki, kısa bir süre sonra piyano akort edilirken hangi tuşa vurulduğunu hiç yanılmadan söyliyebiliyordu.

DAHA ÜÇ YAŞINA BASMADAN

Halasının verdiği müzik dersleri Camille'in oyunlarından, oyuncaklarından herşeyden çok hoşuna gidiyordu ama çocuğun daha üç yaşına basmadan ufak müzik parçalarını çalacak ustalığa erişmesi büyüklerini endişelendirmeğe başlamıştı. Çocuğun durumunu aralarında şöyle tartışıyorlardı.

«Böyle erkenden bu kadar çok şey öğrenmesi çocuğun zihin gelişmesi üzerinde kötü bir tesir yapabilir mi acaba?»

«Müzik derslerine şimdilik ara versek nasıl olur?»

Müzik öğretimini kestiler ama bu defa da çocuğu susturamıyorlardı... Ağlıyor, sızlıyor, durmadan piyano çalmalarını istiyordu.

Hem anne, hem de büyük hala bu müzik âşığı çocuğu nasıl avutacaklarını bilemiyorlardı. Onu hiç bir şeyle oyalıyamıyacaklarını anlayınca da akıllarını kurcalıyan endişeleri bir yana bırakıp yine derslere devam etmeğe başladılar.

Camille dört yaşındayken küçük çocukların çalması âdet haline gelmiş olan parçalara dudak büküyor çok kolay olduklarından onları yavan ve tatsız buluyordu.

Böylece daha o yaşta Bach, Mozart, Haydn, Beethoven ve Handel gibi ünlü klâsik müzik bestecilerinin sonatlarını çalmağa başlamıştı.

Geçen ay Saray Sinemasında Sakatlar Cemiyeti için düzenlenen konserde Muhtesem Yuruk adındaki bir Doğan Kardeş okuyucusu büyük başarı göstermiştir. Yukarıda sanatçı kardeşimizi Liszt'in İkinci Macar Rapsodisini çalarken görüyorsunuz.

GAZETELER KENDİSİNDEN BAHSEDİYOR

Dört yaş yedi aylıkken bir konserde Belçikalı bir kemancıyla birlikte Beethoven'in bir sonatını çaldı. Bu olay üzerine gazeteler kendisinden şöyle bahsettiler:

«Çocuğun müziğe karşı büyük bir istidadı var... Eserin melodi, ritm ve armonisini ortaya koymakta insanı hayrete düşüren bir yeterliğe sahip.»

Küçük çocuk müzik çalışmalarına devam ederken bir yandan da kısa şarkılar ve danslar besteliyordu. Bir şey besteliyeceği zaman ilkin onun üstünde uzun uzun düşünür, kafasında tasarlar sonra aklına gelenleri kurşun kalemle kâğıda geçirir, daha sonra da piyanosunun başına geçip bu yeni parçayı çalardı.

Bu çocukluk çağı bestelerinden bugün elimizde bulunanı 12 Mart 1839 tarihi taşımaktadır. Camille o zaman üç buçuk yaşındaydı.

Çocuk yedisine girdiğinde halası Madam Masson'un öğretmenliği yetersiz gelmeğe başlamıştı. Bu yüzden de büyükleri ona Profesör Stamaty'den ders aldırmağa karar verdiler.

SEVDİĞİ DERSLER

Çocuk derslerine dört elle sarılmıştı. Özellikle lâtincesi, yunancası ve matematiği çok iyiydi... Astoronomiye karşı da büyük bir ilgisi vardı.

ALKIŞLAR ONU ŞIMARTMAMIŞTI

Toplantılarda aile dostlarına her piyano çalışında ortalık alkıştan inlerdi ama bu alkışlar onu şımartmamıştı. Annesi ona sık sık şunları söylerdi: «Eğer yalnız alkışlanmak için çalışırsan hiç bir zaman gerçekten değerli bir şey ortaya koyamazsın.» Zaten küçük çocuk da alkış toplamak için değil de müziği çok sevdiği için durmadan piyano çalışıyordu.

İLK KONSERİ

On bir yaşına geldiğinde büyük bir dinleyici topluluğu önünde ilk konserini verdi. Programda neler yoktu kil Mozart, Beethoven, Hummel, Bach ve Kalkbrenner'in çetin eserleri...

Halk huzuruna ilk çıkışıydı ama konseri son derece başarılı oldu. Müzik öğretmeni ona tekrar konser verdırtmek istediyse de annesi buna razı olmadı. Oğlunun yine eskisi gibi sessiz sedasız çalışmasını istiyordu. Konserde

bulunan annesinin arkadaşlarından biri çocuğun başarısını görünce annesine şunları söylemişti:

«Oğlunun Beethoven'in sonatlarını çalmasına izin vermemelisin. On bir yaşında bunları çalarsa yirmi bir yaşına gelince ne yapacak?»

Büyük bestecinin annesi de ona şu cevabı vermişti:

«Sen üzülme, o zaman da kendininkileri çalar.»

EN GÜZEL ESERLERİ

Çok geçmeden annesinin dedikleri gerçekleşti. Saint-Saens tam yetmiş beş yıl konserler verdi, biribirinden güzel eserler besteledi ve müzik öğretmenliği yaptı. 86 yaşında öldüğünde arkasında 200 den fazla eser bırakmıştı.

Yalnız büyük bir besteci, piyanist ve öğretmen olmakla kalmıyor resim, şiir ve astronomi ile de ilgileniyordu.

Müzikte yalnız bir türe bağlanmamış, çeşitli alanlarda kendisini denemiş ve hepsinde de başarılı eserler vermiştir.

Üç senfonisi, Omphalein Çıkırığı, Phaeton, İskeletler Dansı adlı senfonik şiirleri, süitleri, operaları, çeşitli çalgılar için orkestra parçaları vardır. En çok sevilen eserleri arasında bulunan Cezayir Süiti, bestecinin Cezayir'e ait izlenimlerini müzik diliyle ifade etmektedir. «Hayvanlar Karnavalı» ise çeşitli hayvanların ayrı özelliklerinin müzikle canlandırılmasıdır. Introduction et Rondo Capriccioso adı keman ve orkestra eseri konser programlarının en gözde parçalarından biridir.

Gülen OKTAY

DÜNYANın dört bucağından

HAYDN'IN YENİ BİR KONÇERTOSU BULUNDU

Geçenlerde, Franz Joseph Haydn'ın Prag Milli kütüphanesi arşivlerinde yıllardır unutulup kalmış olan bir viyolonsel konçertosu ortaya çıkarılmıştır. Boylece, bu konçerto, aradan yıllar geçtikten sonra ilk defa bu yıl Prag Bahar Müzik Festivalinde çalınmıştır.

Prag Müzik Festivali her yıl ünlü Çek bestecilerinden Bedrich Smetana'nın ölüm yıldönümü olan 12 mayısta başlamakta ve haziran ayı boyunca sürmektedir.

Bu yılki festivale 15 millet katılmıştır.

TOGO'DA İLK GAZETE

Bağımsızlığına yeni kavuşan Afrika devletlerinden Togo'daki ilk milli gazete, «Togo Presse»in birinci sayısı ülkenin bağımsızlığına kavuşma günü olan 26 nisan tarihinde çıkmağa başlamıştır. Unesco'nun teknik yardımiyle basın hayatına atılan gazetenin teknisiyenleri ve yazı kadrosu Togolulardan meydana gelmiştir. İlk üç ay haftalık olarak çıktıktan sonra ağustosun 7 sinden itibaren yazı hayatına gunluk bir gazete olarak devam edecektir.

HAVA DURUMUNU BİLDİREN ELEKTRİKLİ BEYİN

Berlin Üniversitesi Meteoroloji Enstitusündeki bilginlerin yeni bir buluşu olan elektronik beyin yardımıyla meteoroloji uzmanları, artık, havanın nasıl olacağını eskisinden çok daha önce ve çok daha kısa bir süre içinde ve kesinlikle bildirebilmektedirler. Makine, hava şartlarına ait karmaşık bilgileri çarçabuk değerlendirecek, eskiden uzmanların üzerinde saatlerce uğraştıkları hesaplamaları 3 dakikada sonuçlandıracak şekilde yapılmıştır.

Elektrikli beyine gereken bilgiyi hergun atmosferin üst tabakalarına gönderilen ve içlerine en modern aletler yerleştirilmiş olan balonlar sağlamaktadır. «Unesco»

Yaman İmdada Yetişiyor

YAMAN yepyeni bir itfaiye arabasıydı. Yeni de ne kelime işe başlıyalı daha bir hafta bile olmamıştı. Tepeden tırnağa pırıl pırıldı. Boyası, madenden yapılmış kısımlarının ışıltısıyla göz kamaştıran bu araba her an yangın söndürmeğe hazırdı. Bir yandan da kahramanlığını ve cesaretini herkese gösterebileceği gibi önemli bir işin çıkmasını bekliyordu. Böyle bir durumu kafasında canlandırırken bayağı heyecanlanıyor, caddelerden sokaklardan rüzgâr gibi geçip kavurucu alevler arasından insanları kurtardığını görür gibi oluyordu.

Gerçi Yaman birkaç defa yangın söndürmeğe çağrılmıştı, ama her defasında hayal kırıklığına uğramıştı. İlk iki defasında birinin muziplığine uğramıştı. Daha sonra ise bir depoyu söndürmeğe çağrılmıştı. Fakat olay yerine gittiğinde alevlerin çoktan bastırılmış olduğunu gördü.

Bir defasında da bir parkta çıkan yangına koşmuştu. Bir dikkatsizin söndürmeden attığı sigarası kuru otları ateşlemişti. Bu da birkaç saniyelik bir işti. Yaman yine büyük bir kahramanlık gösteremeden eli boş dönmüştü.

Bir gece itfaiye binasının avlusunda duruyordu. Çok kızgındı çünkü ortalıkta öyle itfaiyeye haber verilecek bir durum olmadığı halde kendisini çağırmışlardı. Bu türlü şımarıklarla sık sık karşılaştığından öfkesinden küplere binmişti.

İtfaiyeciler yukarı çıkıp yataklarına çekilmişlerdi. Etrafta çıt yoktu. Birden bahçenin öbür ucundaki kestane ağacından «Tu huuu, tu vuu» diyen tüyler ürpertici bir ses gelmeğe başladı.

Yaman etrafını araştırdı, iyice bakınca yükseklerdeki bir dalda tünemiş bir karatayı seçebildi.

Baykuş onu çoktan görmüştü, canı biraz çene çalmak istiyordu. Aşağıya «Merhaba, sen herhalde yeni gelen itfaiye arabası olacaksın» diye seslendi. Yaman'ın ise konuşmağa hiç niyeti yoktu. Bezgin bezgin, «evet, evet» deyip hayvanı başından savmak istedi.

Baykuş onun üzgün olduğunu farkedince ilgisini büsbütün arttırdı. Tatlı bir sesle «Ne var ne oldu?» diye sordu.

Yaman, «Birşey yok canım» dedi. «Sadece şeye... Buraya geleli aşağı yukarı bir hafta oluyor daha beni gitmeğe değer bir yangına çağırmadılar. Ya hiç lüzum olmıyan yerlere gidiyorum ya da ben yetişinceye kadar yangın sönmüş oluyor. Halbuki ben kahramanlığımı, cesaretimi gösterebileceğim önemli bir olay olmasını istiyorum. O da bir türlü çıkmıyor. Sen olsan üzülmez misin?»

Baykuş, «Biraz sabırlı ol» dedi. «Senin gibi yepyeni güçlü kuvvetli bir araba nasıl olsa önemli bir olayla karşılaşacaktır. Dostum, bu sözlerimi yabana atma». Ay ışığında pırıl pırıl yanan kamyona hayran hayran bakarak, «şimdi sana düşen şey her dakika iş başı yapmağa hazır olmak ve...»

Yaman, «ben her zaman hazırım» diye atıldı. «Ama burada tembel tembel durmaktan başka bir iş yaptığım yok. Sen ne dersen de tam istediğim gibi bir olayla karşılaşacağımı hiç sanmıyorum.»

Öteki, «Yok canım» dedi, «böyle ümitsizlenme, düşün ki daha geleli bir hafta bile olmadı. Bunun için hiç kendini üzme.»

Yaman, «Öğütlerine teşekkürler, dediklerini yapmağa çalışacağım» diye cevap verdi.

Baykuş «Acele bir işim var. Şimdi gidiyorum önümüzdeki gecelerde arada sırada uğrarım. Allahaısmarladık, bol şanslar» deyip uzaklaştı.

Hayvan ağaçlar arasında gözden kayboldu. Yaman yine tek başına kalmıştı. Ilık bir geceydi. Evlerin çoğunun pencereleri açıktı. Dışarıya neşeli sesler yayılıyordu. Yaman, dertli dertli başını sallayıp söylenmeğe başladı: «Ah ben de böyle dertsiz olabilsem ve keyifli keyifli gülebilsem.»

İki gece sonra saat sekiz sularıydı. Alârm zilinin acı acı çaldığını duydu. İtfaiyeciler yukardan birer ikişer inip yangın arabalarına dolmağa başladılar. Bu arada

★ Aboneni zamanında yenilemeyi unutma ★

giyimlerini tamamlıyorlardı. Kımısi çizmelerini ayaklarına geçiriyor, kimisi başlığını takıyor kimisi de ceketini iliklıyordu. Birkaç saniye sonra Yaman yola düzüldü Çanı durmadan çalıyor, kalbi heyecandan çatlıyacakmış gibi çarpıyordu.

Son hızla ana caddeye çıktığında bütün taşıtlar kenara çekilip kendisine yol verdiler. Bir sokaga saptı. Epeyce gittikten sonra büyük bir sinemanın önünden geçip başka bir sokağa girdi. Parkı da geçtikten sonra bir meydanlıga çıktı. Uzakta, koşedeki bir evin önünde ufak bir kalabalık gordü. Hemen olanca hızıyla ileri atıldı. Kendisi daha durmadan itfaiyeciler yere atladılar

Yaman eve baktı. Az kalsın ağlıyacaktı. Değil alev en ufak bir duman bile çıkmıyordu. Biraz sonra herkesin çatıya baktıklarını farketti.

Bir kadın, «Zavallı» diyordu. «Oracığa sıkışıp kalmış, ne dışarı çıkabiliyor ne de içeri girebiliyor.»

Yamanın yepyeni up uzun merdiveni duvara dayanmış bir itfaiyeci de yukarı çıkmağa başlamıştı bile. Yaman, «Çatıya vardı» diye söyleniyordu. «Bu mutlaka bacaya çıkıp aşağıya inemiyen bir kedıdır.»

Itfaiyeci dört köşe bacaya doğru ilerledi. Eğilip bacadan aşağıya baktıktan sonra kolunu sokarak çuvala sarılı bir şey çıkardı.

Aşağı inince Yaman'ın yanında durdu. Büyük bir itinayla çuvalı açtı. Yaman merakla ne çıkacağına bakıyordu. Birden ışıktan gözlerini kırpıştıran dostu baykuşla karşılaşıvermesin mi!

Hayvancağız bir süre hiç kıpırdayamadı. Sonra birkaç kere gözlerini açıp kapattı, kanatlarını çırptı, silkındı ve parka doğru havalandı.

O gün hava kararırken Yaman kestane ağacından artık çok iyi tanıdığı sesin gelmeğe başladığını duydu. Başını kaldırdığında baykuş kardeşle göz göze geldiler... Baykuş «Sana teşekkür için ortalığın kararmasını bekliyemedim.» diye kekeliye kekeliye söze başladı. «Geçen akşam... çok korkulu dakikalar geçirdim. Bacanın içinde sıkışıp kalıverdım. Dengemi nasıl kaybettiğimi bilmiyorum Birden kendimi bacanın içinde buldum. Her tarafım kuruma bulandı. Değil uçmak kanatlarımı bile kıpırdatamıyordum. Tam her şeyden ümidimi kesmek üzereyken senin çanını duydum »

Baykuş, bu sözleri söyledikten sonra Yaman hayran hayran bakarak «Ömrüm boyunca bu iyiliğini unutmıyacağım» dedi.

Baykuş bütün bu olup bitenlerden sonra biraz da filozofça konuşmaya başladı: «Ben zaten senin yakında birinin canını kurtaracağını biliyordum ama bunun kendim olacağı aklıma gelmemişti doğrusu».

Sonra gözlerini iri iri açtı, «Son derece cesur ve kahramanca bir iş yaptın. Benim gözümde sen artık yaman bir kahramansın» dedi.

Yaman söyliyecek hıçbir şey bulamıyordu ama kalbi sevinçten tatlı tatlı çarpıyordu.

Çünkü sonunda ne zamandır dört gözle beklediği bir vaka çıkmış ve kahramanlığını göstermek fırsatını bulmuştu.

Dolu Nasıl Meydana Gelir?

Bir yağmur bulutunda şiddetli hava akımları varsa yoğunlaşıp yağmur damlaları halıne geçmiş olan su buharı donar. Bu küçük buz parçacıkları hava akımlarının etkisiyle oradan orava hareket eder. Bulutun aşağıya düşecekleri sırada yukarıya doğru çıkan bir hava akımı bunları bulutun en üstüne çıkarır. Buz parçacıklarının üstündeki ince su tabakası burada donduktan sonra, tekrar bulutun alt kısımlarına doğru düşerler. Başka bir hava akımıyla yeniden bulutun üstüne çıkarlar; burada üstlerinde bir buz tabakası daha meydana gelir. Böylece buz parçacıkları bulut-taki donma sınırının altına ve üstüne inip çıkarak her dolu tanesinin üstünde kat kat buz tutmasına sebep olurlar. Sonunda öyle bir hale gelirler ki ağırlaştıkları için artık hava akımları bunları taşıyamaz. O zaman dolu olarak yeryüzüne düşerler.

Dolu yağdığı zaman büyükçe bir dolu tanesi alarak ortasından kesmeye çalışın. Buz tabakalarını sayabilirseniz o dolu tanesinin bulutun soğuk olan üst kısmına kaç kere çıktığını anlamış olursunuz. Bulutun içindeki hava cereyanları ne kadar şiddetli olursa dolu taneleri de o kadar büyük olur.

Güzel Bir Kedi Nasıl Yapabiliriz?

Gerekli Malzeme :

Büyükçe, yuvarlak bir hap kutusu (aşağı yukarı 3 cm. çapında).

Ayrıca kibrit kutusu gibi açılabilen 2 cm. genişliğinde 6 cm. uzunluğunda bir ilâç kutusu daha, 2 yeşil düğme ve sıcım.

Zamk sürülmüş kâğıt veya yapışkan şerit. Sarı, kırmızı kahverengi, beyaz sulu boya.

Önce 1. şekilde görüldüğü gibi üst kapağın kenarından üçgen şeklinde parçalar keserek kulakları yapın. Sonra bu açılan boşlukları yapışkan şeritle örtün ve kutuyu kapatın. Göz yerine kullanacağımız düğmeleri yapıştırmadan önce elinizdeki sıcımdan ufak bir parça keserek bunu kendisini meydana getiren telciklerine ayırın. Her birini kahverengiye boyayıp uçlarını zamklayın. Beş tanesini bir, beşini de öbür düğmenin üstüne yapıştırın... Sonra düğmeleri zamklayıp kapağın üstüne yerleştirin. Yaldızdan minik yuvarlaklar kesip bunları da düğmelerin üstüne yapıştırın.

Bıyıkları için 5 cm. uzunluğunda bir sıcım parçası kesip bunu tellerine ayırın. Bunları demet yapıp ortasından ince pembe bir düğmenin arkasına yapıştırın. Sonra bunu zamkla yüze sıkıca yapıştırın.

Gövde yerine kullanacağınız kutuyu hafifçe aralayıp 2. şekildeki gibi içine kuyruk şeklinde kesilmiş bir kâğıt parçasını yapıştırın sonra hazırladığınız bazı zamklı kâğıtlarla kutunun öteki ucuna sıkıca tutturun. Mukavvadan ayaklar kesin. Bunları kâğıt maşalariyle gövdeye tutturun. Başı ayakları ve gövdeyi sarıya boyayın. Kuruduktan sonra üstüne kahverengi benekler koyun.

Şek 1

Şek 2

Canlı Kelebek

Kalınca bir karton üzerine bir kelebek resmi yaptıktan sonra güzelce boyayın. Sonra bunu kesip çıkarın. Her iki kanadına da yapışkan şeritle ucu çıkan bir kuruşluklardan birere tane tutturun. Sonra kelebeği gövdesinin ortasından parmağınızın ucuna yerleştirin. Canlı bir kelebek gibi durduğunu göreceksiniz. Çünkü iki kanattaki paralar eşit ağırlıkta olduğundan yer-

çekimi tarafından eşit kuvvetle aşağı çekilmektedirler.

Sevimli bir kukla yapmak ister misiniz?

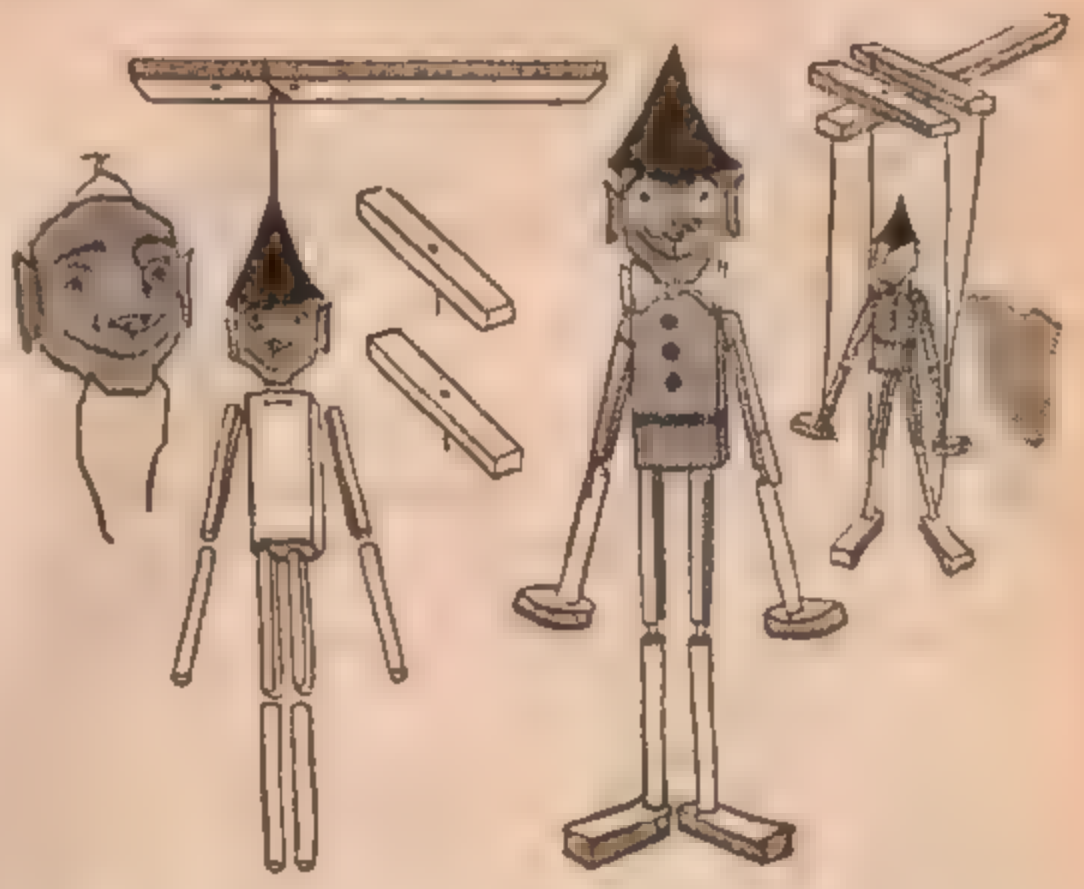

Bir kap içinde iki kahve fincanı unla bir fincan tuzu karıştırın. Karışım şekil verebilecek bir kıvama gelinceye kadar su katın. Sonra bunu yağlı kâğıt üstüne döküp yüz biçimi vermeğe çalışın. Bunu yapmak için orta kısmından bir parçayı yükseltin. Hamuru içe doğru bastırarak kocaman bir ağız yapın. Sonra iki kocaman kepçe kulağı yüzün iki yanına yerleştirin. Hamur sertleşince bir tepesinden bir de çenesinden iki tel parçası sokun. Sonra başı bir yere bırakın bir hafta kadar orada kalsın. İyice kuruması için arada sırada tersini çevirin. İsterseniz yüzü pembeye boyayabilirsiniz. Yün ipliklerinden saç yaptırın sonra da başına göz alıcı bir renkten bir külâh giydirin. Şekilde gördüğünüz gibi kâğıttan bir gövde hazırlayın. Kol ve bacakların yapımında iri çiviler ve ince tahta parçalarından faydalanacağız. Oynak yerlerinde 1 cm. kadar aralık bırakarak baş hariç vücudun diğer kısımlarını birbirine yapışkan şeritle ekleyin. Sonra bunları da istediğiniz renge boyayın. Ayrıca siyah kemer ve düğmeler de koyun. Kol ve ayakların ucuna ufak lastik parçaları kesip yapıştırın. Gövdenin üst ucuna iki delik açıp daha önceden başa soktuğunuz telleri buradan geçirerek uçlarını kıvırın. Telin başın üst kısmında kalan ucuna ip bağlayıp bunu baş kalıbının ucundan çıkarın. Sonra bunu 25 cm. kadar uzunluğundaki bir sopanın üstüne düğümleyip yanına resimde gördüğünüz gibi 12 cm. kadar uzunluğunda iki tahta parçası daha çakın. Ayak ve el bileklerine birer ip bağlayıp bunları obür uçlarından enine çaktığınız tahta parçalarına bağlayın. Yalnız dikkat edin ipler kol ve bacakların serbestçe oynıyabileceği kadar gevşek olsun. Yalnız ressam amca sağdaki şekilde kuklayı külâhından bağlamayı unutmuş. Siz sakın unutmayın. Yukarıdaki tahtaları oynatırsanız kuklanız da hareket edecektir.

KARTON GÖZLÜK

8 cm. eninde 40 cm. boyunda bir karton parçası alın. Ortasından, boyuna ikiye katlayın. Üstüne resimde gördüğünüz gibi bir gözlük şekli çizin ve kesin. Gözünüze uydurmak için önceden başka bir kâğıtta provalar yaparsanız karton ziyan etmezsiniz.

Serinlemek için kâğıt yelpaze

İstediğiniz büyüklükte bir tabaka kâğıt alın. 2 cm. genişliğinde pliler şeklinde katlayın. Ucunu resimde gördüğünüz gibi yukarı doğru kıvırıp açılmasın diye bir toplu iğne ile tuttırun veya zamkla yapıştırın. Sonra elde ettiğiniz kâğıt çubuğun yarısına kadar resimde gördüğünüz gibi şekiller kesin. Boylece son derece süslü bir yelpaze yapmış olacaksınız.

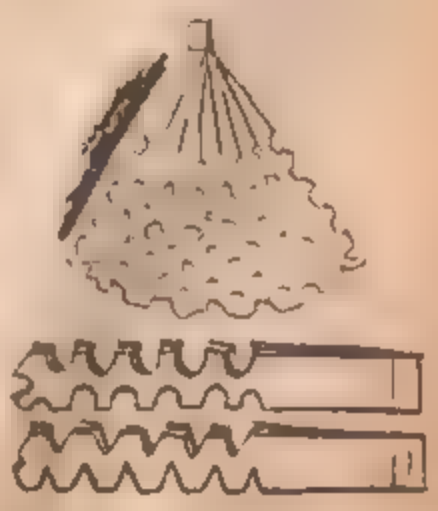

Bir Kitabın Hikâyesi

Sakat bir kız olan Anna, çok iyi tanıdığı atının hayatını yazarak dünya çapında bir şöhrete ulaştı.

★

Onun asıl isteği, atların ne kadar sadık olduklarını anlatmak ve insanların bu hayvanlara daha iyi davranmalarını sağlamaktı.

YAGIZ Küheylân, çiftlikten ayrılmadan önce durmuş, elinde doğup büyüdüğü sahibine doya doya bakıyordu. Bu arada aklına binbir türlü soru üşüşmüştü. «Acaba yeni efendisi nasıl bir kimseydi? Anlayışlı ve iyi kalbli miydi?».

Hayvanlar ne kadar da zavallıydılar. En ufak bir şeyi, kime satılacaklarını bile seçmek ellerinde değildi. İnsanlara iyi kalbliliğin değerini anlatmayı da beceremiyorlardı.»

«Yağız Küheylân» bir atın hayatının kendi ağzından anlatılmasıdır

Hayvan hikâyelerinin en ünlüsü olduğu söylenemezse de atlara yapılan muamelenin son derece düzelmesine yol açtığı ileri sürülebilir.

Yıllarca önce daha motörlü taşıtlar bollaşmadığından hayvanlar ağır yükler altında eziliyorlardı. O devirlerde hemen hemen herkesin bir atı vardı. Ama bunların hoş muamele görmeleri şansa bağlı bir şeydi. İyi kalbli kimselerin eline düşerlerse rahatlarına diyecek olmazdı ama bir de zalimlere çatarlarsa çekmedikleri sıkıntı kalmazdı. Dayak yerler, hattâ aç bile bırakılırlardı.

Bu devirde Amerika ve İngiltere'de «Hayvanları Koruma Cemiyetleri» kurulmuşsa da amaçları daha herkes tarafından benimsenmemişti.

Sakat bir kız bir atın hayatını yazıp onun duygularını dile getirinceye kadar da hayvanlara, özellikle, atlara yapılan muamele hayvan sevgisiyle bağdaşacak bir durumda değildi.

Bu kitap insanlara o zamana kadar olan tutumlarının ne kadar kotü olduğunu kavramalarına ışık tutmuştu.

Anna Sewell hayatının büyük bir kısmını hasta yatağında geçirdi. Küçüklüğünde uğradığı önemsiz bir kazada ayak bilekleri sakatlanmış, bundan sonra da eskisi gibi koşup oynıyamaz olmuştu. Fazla hareket etse hemen ateşi yükselir, bu yüzden de günlerce yataktan çıkamazdı.

Anna, iyi olduğu zamanlar, sıçrayıp oynıyamıyorsa da ata binebiliyordu. Ömrünün en tatlı anları çok sevdiği midillisine binip dere tepe dolaşırken veya yine onun çektiği hafif arabasiyle etrafı gezerken geçmişti... Hayvanla konuşur, dertleşir,

HANGİSİ DOĞRU?

1. **Proteinli besinler vücudumuzun neresinde iyice sindirilerek kana karışabilecek bir hale gelirler?**
   Ağızda - Yemek borusunda - Kalın barsaklarda - İnce barsaklarda
2. **Havanın nemini hangi alet ölçer?**
   Anemometre - Higrometre - Barometre.
3. **Yurdumuzun batısındaki ilimiz Edirne'de saat 8'ken yurdumuzdan geçen en son doğu meridyeni üstünde bulunan Iğdır'da saat kaçtır?**
   8 - 9 - 7
4. **Aşağıdakilerden hangisi meyva değildir?**
   Domates - Patates - Salatalık - Muz - Kabak.
5. **Sesin hızı hangi ortamda en fazladır?**
   Boşlukta - Havada - Gazlar içinde - Suda - Demirde.
6. **Bitkilerin topraktan aldıkları suyu havanın karbondioksidiyle birleştirip besin maddeleri yapmaları işlemine ne denilir?**
   Özümleme - Osmos - Solunum.

(Cevabı S. 16 da)

bu sırada acılarını, sızılarını ve her türlü üzüntülerini unutur, engin bir neşe denizine dalardı.

Anna Sewell'in hayatındaki mutluluk ve renk kaynağı hayvanlara olan sevgisinden geliyordu. Özellikle atlara karşı derin hisler besliyordu Onlar sakat kızın oyun arkadaşları, sırdaşları, kısacası çoğu yalnız geçen günlerinin ışık ve neşesiydiler.

Anna, atlara kötü muamele edilmesine göz yummak şöyle dursun, onların azarlanmasına bile dayanamazdı Atlara kamçısının ucuyla bile dokunmaz, eğerleri sıkıca çekmekten de kaçınırdı Bütün bu yumuşak hareketlerine karşılık hayvanları kendisine itaat ettirmekte en ufak bir güçlükle bile karşılaşmazdı. Hayvanlar onun her dediğini anlıyorlarmış gibi davranırlardı Belki de onları kızın isteklerini yerine getirmeğe yönelten, tatlı ses tonuydu

1871 yılında Anna'nın sıhhati, büsbütün kötüleşti. Artık ayakta duramıyor, hattâ oturamıyordu.

Yıllar çabuk geçiyordu. Anna heyecan ve maceradan yoksun bir hayat sürmüştü. Ömrünün geri kalan günlerini de yatakta geçireceğini biliyordu. Kabul edilmesi hayli güç olan bu gerçek Anna'nın mücadele kuvveti karşısında etkisiz kalıyordu

Bir gün divanın üstüne uzanmış olan Anna yanıbaşında yazı yazan annesini seyrediyordu. Anna'nın annesi çocuk kitapları yazarak sakat kızının özel eğitim masraflarını karşılardı. O gün de yeni bir hikâyeye başlamıştı.

Kız annesinin elindeki kalemin kâğıt üzerinde gidip gelmesini gözleriyle takip ediyordu Ne mükemmel bir insandı annesi! Son derece hareketli ve etrafına yararlı bir hayat sürmüştü Bir de kendi acıklı halini gözünün önüne getirdi. «Annesine büyük bir yükten başka neydi sanki. Kimbilir belki de kendisinden bıkmıştı bile. Böyle düşünmekle acaba yanılıyor muydu? Çünkü annesi her zamanki tebessümünden, neşesinden bir şey kaybetmemişti. Kendisine seve seve bakıyor en ufak bir şikâyetle bulunmuyordu.

Anna kâğıt üzerinde kuş gibi uçan kaleme gıptayla bakarken kendisine de kitap yazma yeteriği vermesi için Tanrıya yalvarıyordu. Ölmeden önce okunmağa değer bir şey meydana getirebilmeği istiyordu. Böylece hayatı boşu boşuna geçip gitmemiş olacaktı.

Sonra bir ara aklına şöyle bir şey geldi: «Bir denesem nasıl olur acaba? En çok sevdiğim hayvanlara, atlara ait bir şeyler yazmağa çalışacağım.»

Bir süre derin düşüncelere daldı. Sonra birdenbire annesine dönüp «Anne ben de kitap yazacağım. Hem de bir atın hayatını anlatacağım» dedi

Annesi başını kâğıtlardan kaldırarak sordu: «Durup dururken bu güzel fikir nereden aklına geldı?»

Anna'nın cevabı şu oldu: «Şimdi sana bakarken tasarlayıverdim ama fikrin çok eskidenberi bilinç altında saklı olduğunu sanıyorum... İlk defa Bayly teyzeyi arabamla istasyona götürürken onun Bushnell adlı bir yazarın hayvanlara ait bir yazı yazdığını söylemesi üzerine boyle bir şey aklıma takılmıştı.»

Annesi, «Ya, ya ben de hatırladım.» dedi. «Dönüşünde bana da bahsetmiştin. Hattâ o gün hava da yağmurluydu. Bir elinle şemsiyeni bir elinle de dizginleri tutmaktan yorulmuştun »

Anna başını sallıyarak: «Bugün de kendim hayvanlara ait bir şeyler yazmağa karar verdim. Benimki bir

(Devamı S. 49 da)

Kareli Eteklik

SUZY İskoçya'da bir çiftlikte yaşardı. Canlı, neşeli, hayat dolu bir kızdı İskoçyalılara özgü niteliklerin hepsini onda görmek mümkündü. Sıçrıyarak yürür, «r» harflerinin üstüne basa basa konuşur, İskoç danslarına da bayılırdı.

Her sabah, erkenden İskoçların millî kıyafeti olan pileli kareli eteklığini giyip kırlara çıkar yorgunluktan ayakta duracak hali kalmayıncaya kadar çayırda otlıyan atların, ineklerin, koyunların ve ayrıca sevgili köpeği Karabaş'ın karşısında danseder dururdu.

Bir gece, akşam yemeğinden sonra babası gayda çalmağa, küçük kız da dans etmeğe başladı. Bu defa kendilerini ziyarete gelmiş olan amcaları, yengeleri, halaları ve yeğenleri için oynuyordu.

Jack amca kalın sesiyle, «Mükemmel, mükemmel» diye başını sallarken yengeleri ve yeğenleri de «Çok güzel, aferin, bravo» gibi sözlerle onu teşvik ediyorlardı. Kızın dansı sona erdiğinde hepsi birden avuçlarının içleri kızarıncaya kadar alkışladılar. Bu güzel gösterinin ilk heyecanı biraz yatışınca Molly hala kendini tutamıyarak dedi ki:

«Suzy bu yılki panayır gösterilerinde bu dansı oynarsa mutlaka birinci geleceğine eminim. Bu kadar kabiliyetli bir kimse niçin gümüş kupayı kazanmasın?»

Diğer akrabaları da hep bir ağızdan Molly halanın fikrini desteklediler.

Suzy'nin akrabaları birbirlerine son derece bağlıydılar. Önemli meselelere hep birlikte karar verirlerdi.

Artık kızın panayır gösterilerine katılması kesinleştiğinden Suzy her zamankinden daha çok çalışmağa başlamıştı. Çiftlik hayvanları bütün gün onun minik pabuçlarının ahenkli seslerini, pileli etekliğinin hışırtısını ve kızın babasının çaldığı tatlı gaydayı dinliyorlardı.

Panayır gösterilerine iki gün kala Suzy'nin heyecanı son derece artmıştı. Mutfakta annesine yardım ederken bir ara, «Eğer gümüş kupayı kazanırsam benimle öğünür müsün» diye sordu. Annesi gülerek «Tabii yavrum» diye cevap verdi. «Yalnız bugünden hazırlanmağa başlıyalım. Dans etekliğini ver, yıkayayım da o gün üstün başın çiçek gibi tertemiz olsun.»

Az sonra eteklik çamaşır teknesinin içindeydi. Anne bunu sabunladı, çitiledi ve kurusun diye çalıların üstüne astı.

Pek kısa bir süre sonra birdenbire şiddetli bir rüzgâr esmeğe başladı. Çalılıkları kökünden söküp atacak gibiydi. Onlara bir şey olmadı ama fırtına Suzy'nin etekliğini önüne kattığı gibi ona dağları bayırları aşırtmağa başladı.

Suzy etekliğini almak için dışarı çıktığında yerinde yeller estiğini görünce ilkin etrafı iyice araştırdı hiçbir yerde bulamayınca ağlıya ağlıya içeri koşup kötü haberi evdekilere de ulaştırdı.

Kız, «Ben eteklıksiz nasıl

dansederim?» diye sızlanırken annesiyle babası da buna bir çare arıyorlardı.

Az sonra eteklığın akıbetini duyan kızın bütün akrabaları eve sokûn etmeğe ve hep birlikte bu duruma bir çare aramıya başladılar. Bu arada amcalarından biri, yeni bir eteklik dikmekten başka çare olmadığını ileri sürdü.

Annesi ise, «Hazırda kareli kumuş yok, kasabadan gidip alıncaya kadar da vakit geçer. Evdeki yeşil parçadan bir eteklik diksem nasıl olur» diye sorunca halası «olmaz, olmaz» diye atıldı, «Bu dansta mutlaka millî kıyafet giymesi lâzım». Diğerleri de bu düşünceyi desteklediler.

Anne kara kara düşünmeğe başlamıştı. Evde toplananlara bakarak dedi ki: «Aksiliğe bakın, kareli kumaşı son kırpıntısına kadar harcayıp sizlere hediyeler diktım»

Bunun üzerine Suzy'nin yeğenlerinden en büyüğü, «Bana güzel bir blûz yapmışsın. Öyle hoşuma gidiyor ki giymeğe kıyamıyorum doğrusu.» diye sevincini belirtti.

Jack amca ise «ya, ya» dedi, «bana da güzel bir boyunbağı yapmışsın». Diğer akrabalar da Suzy'nin annesinin verdiği hediyeleri hatırladılar ve uzun uzun övgülerde bulundular.. Hediyeler arasında bir atkı, bir yelek, bir ceket, bir pantolon bir bebek elbisesi başta geliyordu.

Kızcağız şaşırıp kalmıştı. Peki ama bunları niçin getirdiniz? diye sorunca. Büyük halası kızın sırtını okşıyarak, «Yavrum onları birbirine ekleyip sana güzel bir eteklik yapacağız» diye cevap verdi.

Ailede elinden dikiş gelenler bir araya toplanıp harıl harıl çalışmağa başladılar. Söktüler, kestiler, parçaları birbirine eklediler, pileler yaptılar, parlak düğmeler dikip güzelce ütülediler, elbirliğiyle, çarçabuk yepyeni bir eteklik meydana getiriverdiler.

Ertesi gün bütün aile toplanarak güle söyliye panayırın yolunu tuttular. Panayır görülecek yerdi doğrusu. O kadar çok ve çeşitli güzel şeylerle doluydu ki, insan hangisine önce bakacağını şaşırıyordu.

Büyükler için türlü türlü yarışmalar hazırlanmıştı... Çocukların eğlenmesini sağlamak için de balonlar, çeşitli kurabiyeler, yemişler ve atlı karıncalar vardı.

Akşama doğru sıra danslara geldi. Dans yarışmasına katılanların herbiri ortaya çıkıp hünerlerini gösteriyordu. Bu arada Suzy heyecandan yerinde duramıyordu Ortaya çıkınca değil dansetmek, adımını bile atamıyacağından korkuyordu.

Kendisini tek başına kocaman meydanda bulunca içini bir korku kapladı. Etrafındaki herşey bulanıklaşmıştı. Gerçekle ilgisi kesilmiş gibiydi. Kulağına amcalarının yeğenlerinin sesleri geliyordu: «Haydi Suzy, danset, göster kendini.»

Bir ara kendisini toplayıp etrafını çeviren kalabalığa şöyle bir baktı sonra gözleri etekliğine kaydı. O eteklik ki onda bütün akrabalarının emeği vardı. Birden gözleri yaşlarla doldu. Giydiği eteklik, sevgi, şefkat, kısaca aileyi birbirine bağlıyan kopmaz bağların, elle tutulur bir örneğiydi. Eliyle gözyaşlarını sildi. Etekliğine bir kere daha bakınca cesareti büsbütün arttı. Kendisini her zamankinden güçlü bir dans ustası olarak hissetmeğe başlamıştı. Babasının çaldığı gayda «Haydi ne duruyorsun, hiç değilse bir defa dene» diyordu sanki. Kız kendini toplayıp, «Peki babacığım, elimden geldiği ka-

(Devamı S 49 da)

MEKTUPLAŞMAK İSTEYEN KARDEŞLER — Yukarda öğretmenleri Bayan Lutfiye Ozken'le birlikte çekilmiş resimlerini gördüğünüz kardeşler Kadıköy - Koşuyolu Reşat Nuri Güntekin İlkokulu'nun 2 B sınıfında okumaktadırlar. Bu kardeşlerinle Doğan Kardeş okuyucularıyla mektuplaşmak istiyorlar. Yaz tatilinizde güzel bir eğlence edinmek ve yeni arkadaşlar kazanmak istiyorsanız onlara mektup yazınız. Kendinizden yaşadığınız çevreden sevdiklerinizden okullarından, sevdiğiniz kitaplardan bahsediniz. Kısa zamanda mektubunuza karşılık alacaksınız. Mektuplarınızı «Öğretmen Lutfiye Ozken, Kadıköy - Koşuyolu, Reşat Nuri Güntekin İlkokulu» adresine gönderiniz. Bakalım size cevap veren bu kardeşlerden hangisi olacak?

Mavi Adamlar

KUZEY Amerika'nın kalabalık, gürültülü, büyük şehirlerinden birinde oturan Tom, tatilini Orta Amerika devletlerinden Guatemala'daki amcasının yanında geçiriyordu.

Amcası oraya yerleşeli hayli zaman olmuştu ve çok kârlı bir iş olan muz üretimiyle uğraşıyordu.

Çocuk bir sabah erkenden uyanıp kapının önüne hava almağa çıkmıştı. Amcasının kamyonetini görünce elini salladı. Kamyonet biraz yavaşladı ve Tom'a amcası: «Benimle gelmek ister misin? Böylelikle mavi adamları da görmüş olursun... Haydi, çabuk» diye seslendi.

Tom hemen arabaya atladı Amcasının yanına yerleştikten sonra, «sakın beni aldatmak istemiyesiniz, baksanıza ben artık çocuk değilim. Hiç mavi insan olur mu?» diyerek merakını iyice belli etti.

Gezmeğe geldiği bu yabancı ülkede o kadar çok ve değişik şeyler görmüş, türlü türlü masallar, efsaneler, söylentiler dinlemişti ki, artık neye inanıp neye inanamıyacağını kestiremez olmuştu. Hele bu mavi adamlar aklını büsbütün karıştırıp duruyordu.

Birkaç dakika sonra minik kamyonet, şehrin kapısındaki nöbetçinin yanından yavaşlıyarak geçti. Bu kapı hava alanını, oyun sahalarını, bağları, bahçeler, kısacası bütün şehri çepeçevre kuşatan yüksek tel örgü üzerindeki tek giriş çıkış noktasıydı.

İlkin bu tel örgü de çocuğun çok garibine gitmişti. Ama amcasının, hemen hemen bir gece içinde yeşerebilen bitki örtüsünü hayvanların zararlarından korumak için bu çareye başvurulduğunu söylemesi üzerine bunun gerçekten lüzumlu bir şey olduğunu anladı

Kamyonet sarsıla sarsıla daracık yol üstündeki sarmaşıklar ve çeşitli bitkiler arasından geçerken Tom, seslerini duyduğu maymunların, papağanların kendilerini de görmeğe çalışıyordu.

Az sonra amcası, «Kalk bakalım evlât, muz fidanlığına geldik Elceğizinle muz toplamak istemez misin?» deyince adeta tatlı bir rüyadan uyanıyormuş gibi oldu. Etrafın güzelliği çocuğu büyülemiş kendinden geçirmişti.

Kamyonet durunca Tom yere atladı. Önünde sıra sıra ağaçlar goz alabıldığına uzanıyordu. Göğe yükselen bu dev ağaçların aşağıya doğru yay şeklinde kıvrılmış yapraklarının genişliği yarım metreye yakındı Bunlar tepede birbirleriyle kenetlenerek yakıcı güneş ışığını aşağılara bırakmıyan kemerler meydana getirmişlerdi.

Çocuk ağaçlardaki muzla-

rın hepsini yemyeşil görünce pek hoşlanmamıştı. Bu duygusunu belli edince Amcası gülerek dedi ki: «Bak nasıl buranın yabancısı olduğun belli. Muzculuğa ait bilgin de hiç yok galiba. Muzlar yeşilken koparılır... ağaçların üstünde olmaga bırakılırlarsa çarçabuk çürürler.»

Tom bir muz ağacına yaklaşmış büyük bir dikkatle inceliyordu. Meyvaların bulunduğu sap aşağıya sallanan kalın bir halatı andırmaktaydı. Ucunda taç yaprakları koparılmış kocaman bir güle benziyen muz hevengi vardı.

Çocugun gözleri buna ilişince çocuk: «Aa, aa, demek muzlar boyle baş aşagı büyüyormuş» demekten kendini alamadı.

Amcası Tom'un bu sözüne karşılık, «iyice baksana yavrum» dedi, «Meyvalar yukarı doğru. Ama hevenk çok ağır olduğundan aşağıya sarkmış.»

Tom ağacı bir süre süzdükten sonra, «Çok tuhaf doğrusu» dedi. «Kocaman ağacın üstünde sadece bir tek hevenk var.»

Bunu duyan amcası, bu ozelliğin muza özgü olduğunu söyliyerek çocuğun merakını gidermeye çalıştı.

Tom ise hâlâ kalın govdelere, enli, uzun yapraklara bakıp duruyordu. Bir ara, «bana kalırsa bunlar çok garip ağaçlar» dedi.

Amcası, «bunlara ağaç demek pek doğru olmaz. Her bitki ancak bir hevenk verir. Meyvalar toplandıktan sonra da kökünden kesilir» diye muz hakkında etraflı bilgi vermeğe başladı.

Tom hayli şaşırmıştı. «Yani, bütün bu ağaçları kesecek misiniz? Peki gelecek yıl ne yapacaksınız?» diye merakla sordu. Amcası eliyle yerdeki yeşil sürgünleri işaret ederek dedi ki: «İşte bunlardan yine bu yılki kadar muz elde edebiliriz. Her yıl ağaçların köklerinden bir sürü yeni filiz fışkırır. Bunlara 'yavru' deriz. Ana bitki kesildikten sonra bunlar çarçabuk yetişerek onun yerini alırlar. Öyle ki, dokuz aylık bir yetişme süresinde boyları 7,5-8 m. yi bulur... Gördüğün gibi burada bitkiler kuzeydekinden çok daha çabuk büyüyor.»

Sonra sözü değiştirerek, «şu kısımda adamlarım muz topluyor... Haydi onları iş başında seyredelim» dedi.

Elindeki kalın, keskin bıçakla durmadan bir ağacın gövdesine vuran bir adama doğru yürüdüler. Ağaç eğilmege başlamıştı, neredeyse devrilecekti. Bu sırada işçilerden biri hemen koşup, omuzunu ağır hevenge dayadı. Elinde bıçak olan adam da hevengin sapına kuvvetle vurarak onu gövdeden ayırdı. Sonra da ağacı kesip yere devirdi.

Amcası işçilere o gün görecekleri işleri anlatırken Tom da muntazam sıralar halinde uzanan muz ağaçları arasında dolaşıyordu. Az sonra bir yol kavşağına ulaştı. Burada ağaçların üstündeki bir papağan sürüsü bağrışa çağrışa muzları gagalayıp duruyordu. Tom,

KİM BİLİYOR'un CEVAPLARI

1. **Hidro klorik asit.**
2. **Habeşistan.**
3. **İsparta'ya bağlı olan Keçiborlu kasabasında. Keçiborlu kukürtlerinin işletilmesi tarihi pek eski değildir. İçinde bulunduğumuz yüzyılın başlarında Kukürt Dere denilen yerde kukürt olduğu anlaşılmış ve ilkel bir şekilde işletilmege başlanmıştır.**
   1930 da bir Fransız şirketi işletmeyi üzerine almış, 1934 te de Devletçe Etibank tarafından işletilmesine başlanmıştır.
   Buradan yılda elde edilen 8000 ton saf kukurt yurdumuzun butun ihtiyacını karşılamaktadır.
4. **Maden kömüründen. Maden kömürünün ayrımsal damıtılması sırasında elde edilen katran soğutulduğu zaman ham naftalin kristalleşerek açıga çıkar.**
5. **Bu denize görünüşünden dolayı bu ad verilmiştir. Burada sayıları milyonları asan minik hayvanlar yaşamaktadır. Toplu igne başı iriliğindeki bu yaratıkların rengi kırmızıya çok yakındır. Bu yüzden de suruler halinde içinde yuzdukleri suya kızıl bir renk vermektedirler.**
6. **Muntazam ayak vuruşlarının temposu sebebiyle koprude titreşim başlar. Bilim dilinde bu olaya rezonans denir. Bu yuzden taş köprulerin bile çoktügü görülmuştur. Meselâ 1850 yılında bir piyade taburu Main nehri uzerinden geçerken uygun adım yuruduklerinden koprü yıkılmıştır. Bu sebepten, asma koprüde piyade erleri karışık adımlarla yürütülür.**

bu sevimli yaratıkları daha yakından görebilmek için parmaklarının ucuna basa basa iyice yaklaştı... Ama onlar, Tom'a aldırış bile etmiyorlar. Büyük bir gürültüyle işlerine devam ediyorlardı.

Bir ara kanatları açık bir el iriliğinde sarılı morlu bir kelebek, çocuğa sürünerek geçip gitti. Artık sabah serinliğinin yerini bunaltıcı bir sıcaklık almıştı... Tom terden sırılsıklam olmuş, elbiseleri vücuduna yapışmıştı. Sıcaktan üstüne bir hareketsizlik, uyuşukluk çoktüğünden esneyip duruyor, rüyada yürüyormuş gibi dolaşıyordu. Adeta kaslarında güç, kuvvet kalmamıştı.

Bir ara aklına sabahleyin amcasının sözünü ettiği mavi adamlar geldi. Böyle bir şeyin olup olamıyacağını düşünürken tepedeki yapraklar hışırdadı. Etraf yeşilimsi mavi bir ışığa bürünmüştü. Bir ara kendisini denizin altında bir bahçede dolaşıyormuş sandı. Etraftan bir takım sesler geliyordu. Arkasına dönünce hayretten donakaldı... Demek amcası sabahleyin kendisine şaka yapmamıştı. O tarafa doğru gelen bu adamların ikisi de tepeden tırnağa kadar maviydiler. Yanılmıyordu... Bunların elleri yüzleri, elbiseleri parlak mavi renkteydi... Adamlardan biri elleriyle bir takım işaretler yaparak, hızlı hızlı bir şeyler söylüyordu ama Tom adamın dediklerinin tek bir kelimesini bile anlamamıştı.

Aklına bir sürü düşünce üşüşmüştü... Acaba bunlar sihirli miydiler? Yoksa kendisi başka bir âleme mi gitmişti? Artık rüya gördüğünü kabul etmek zorundaydı. Çünkü muz ağaçları bile o parlak maviliğe bürünmüştü. Etrafına bakındı... Birden içini bir korku kapladı ve «Amca, amca» diye avazı çıktığı kadar bağırarak adamlardan kaçmaga başladı

Öte yandan amcası da kendisini arıyor, durmadan: «Tom, Tom» diye seslenıyordu. Bir ara çocugun kulağına «Tom neredesin? Ben gıdıyorum» sesi gelince sevinçle, «Burada bu... rada mavi adamların yanındayım» diye cevap verdi.

Ama bu arada adamların sırtındaki ilâç tulumbalarını görmüştü. Durumu iyice kavramıştı artık. Utancından kıpkırmızı kesildi. Adamların ellerindeki hortumların ağzı, yere püskürtülmüş ilâcın rengi hep o gördüğü parlak mavidendi... Demek onlar ağaçlara ilâç sıkarken rüzgâr bir kısmını üstlerine ve yüzlerine savurmuştu... Adamların söylediklerini anlamamasının sebebi de Ispanyolca konuşmalarıydı. Tom artık korkaklığına gülmekten kendini alamıyordu.

Amcasına bu olayı anlattıktan sonra dedi ki: «Eve dönünce herkese bu mavi adamlardan bahsedeceğim. Tabii kimse bana inanmıyacak»

Bunun üzerine amcası «ya ispat edersek?» diye gülümsedi ve sözlerini şöylece bağladı: «Sana bu ilâçlama işleminin renkli bir filmini veririm. Bunu projeksiyonla gösterip sözlerinin doğruluğunu ispat edersin.»

Hem karada hem suda gidebilen otomobil

Gama - Goat (Gama Keçisi) adı verilen bu yeni taşıt hem karada hem suda gidebilen bir kamyonettir. Bunun digerlerinden hangi bakımlardan üstün olduğunu iyice anlıyabilmek için Amerikan ordusunda yedi ayrı taşıtla, karşılaştırmalı denemeler yapılmıştır.

Bu yeni taşıt, 60° eğimli tepelere tırmanabilmekte, yüksekliği 4,5 metreyi bulan engelleri aşabilmekte, derin su birikintileri ve bataklıklardan geçebilmektedir. En yüksek hızı karada 80 km. suda 8 km. dir. Yolu üstüne çıkan sık çitler arasından geçebilecek ve 15 sm. kadar kalınlıktaki ağaçları devirebilecek kadar sağlamdır. Bütün bu özelliklerine karşılık ağırlığı 1500 kg. ı geçmemekte ve paraşütle istenilen yere indirilebilmektedir.

ELEKTRİK

(Bştarafı S. 24 de)

çok yakın bir yere konmuş olduğunu göreceksiniz. Bu saat evinizde ne kadar elektrik harcandığını ölçmektedir.

Odaları aydınlatan elektriği evin her tarafına taşıyan tellere bakın. Eğer üstlerini kablo örtmüşse özelliklerini pek göremiyeceksiniz ama ütü, abajur v.s. kordonuna bakarsanız bunun birbirine sarılmış iki ayrı telden meydana geldiğini göreceksiniz. Telin ucundaki fişte de prize takılacak iki sivri ucun bulunduğuna dikkat etmişsinizdir herhalde.

Şimdi de dikkatimizi teller üzerinde toplıyalım. Bunların bakırdan yapıldıklarını fark ettiniz tabii. Çünkü madenler içinde en ekonomik olan ve elektriği en iyi ileten bakırdır. Tellerin üzerleri lâstik veya plâstik bir madde ile kaplanmıştır. Bu maddeler elektriği iletmezler.

Bugün artık elektrik hayatımıza o kadar girmiştir ki, onsuz hemen hemen hiçbir ânımız geçmez. Fakat bunun pek de farkına varmayız. Çünkü ne zaman düğmeyi çevirsek o, elimizin altındadır. Fakat fırtınada elektrik direkleri devrildiğinde veya hatlarda herhangi bir bozukluk olduğunda elektriğin günlük hayatımızdaki önemini iyice kavrarız. Ev karanlığa gömülünce onsuz hiç bir iş yapamıyacağımız ortaya çıkıverir.

AĞAÇLAR SALLANIR

Ağaçlar sallanır mini mini bir kayık gibi
Bir kayık gezer çayırda
Rüzgârlar esiyor.

Mine AYDIN

KARELİ ETEKLİK

(Baştarafı S. 44 de)

dar iyi dansetmeğe çalışacağım» diyerek kollarını havaya kaldırdı, başını geriye atıp müziği dinlemeğe koyuldu. Sonra da minik ayaklariyle yere vurarak dansetmeğe başladı. Sıçrayıp döndükçe bir kelebek gibi hafif ve zarif olan kareli etekliği rüzgârda hışırdıyan başaklar gibi fışır fışır ediyordu.

O gün Suzy'nin akrabalarının sevincine diyecek yoktu. Kıza cesaret vermek için bağırmaktan sesleri kısılmıştı. El çırparak tempo tutuyorlar, hattâ yerlerinde kendileri de ayaklarını oynatıp iki yana sallanıyorlardı.

Kız hopladı, zıpladı, döndü öylesine güzel dansetti ki, sonunda gümüş kupayı kazandı.

Eve döner dönmez kazandığı değerli armağanı alıp kırlara çıktı. Onu, otlaktaki dostlarının herbirine, atlara, ineklere, koyunlara, keçilere, köpeği Karabaşa teker teker gösterdi. Sonra eve getirip bütün aile görsün diye masanın üstüne yerleştirdi.

BİR KİTABIN HİKÂYESİ

(Baştarafı S. 42 de)

atın hayatının hikâyesi olacak. Kimbilir böylece belki de atların ne kadar sadık, insan dostu yaratıklar olduğunu herkese duyurabilirim. Belki de böylece insanların, kendilerine son derece bağlı bu hayvanlara daha iyi davranmalarına yol açabilirim» dedi.

Annesi, «hemen şimdi mi hikâyeni yazmağa başlıyacaksın? Kâğıt kalem getireyim mi?» diye sorunca: «Lütfen anneciğim, hemen bugün başlamak istiyorum» dedi.

Böylece «Yağız küheylân, Seyisleri ve Dostları» adlı kitap meydana geldi..

Anna Sewell hikâyeyi son derece sade ve açık bir dille sanki kendisi konuşuyormuş gibi kaleme almıştı.

Kitap 1877 yılında yayınlandığı zaman âdeta kapışıldı. Yazarın ünü baş döndürücü bir hızla etrafa yayılıyordu.

Anna'yı asıl sevindiren, eserinin böyle üstün bir başarıya ulaşması değil insanların çok sevdiği candan dostları atlara karşı tutumlarını değiştirmeleri olmuştu.

Sakat bir kimse olduğu halde ömrünü boşu boşuna harcamamış, gerçekten son derece yararlı bir eser meydana getirmiş ve bunun verimli etkilerini gözleriyle görmek mutluluğunu da tatmıştı.

1001 Bilgi

- **Bir kırlangıç günde 6 bin sinek yutar.**
- **En çok yaşıyan kuş akbabadır.**
- **Elektrik saniyede dört yüz milyon metre hızla yol alır.**
- **Fareler en çok 3 sene yaşarlar.**
- **Zürafanın dili 70 santim uzunluğundadır.**
- **Yavrularını karnında taşıyan ve sıçrıyarak yürüyen hayvan Kangurudur.**

Derleyen : Nurten GERÇEK

Yüksükotu

Okula giderken, mahallemizdeki park duvarında, iki yüksükotu görürdüm. Önlerinden geçerken, gelişmelerini yakından gözlerdim. Biri, duvarın dibinde yerde idi. Üstünde bir su oluğu vardı. Parkın fazla suları bu oluktan aktıkça, yerdeki yüksükotu bol bol sulanıyordu, tüylü yeşil yaprakları geniş ve güzeldi.

Öbür yüksükotu, duvarın yüksek bir yerinde, iki taşın arasında çıkmıştı. Taşlar arasında fazla su bulamadığı için, bunun cılız, tozlu yaprakları vardı. Fakat yerdekini hiç kıskanmıyordu.

Okula giderken onlara bakmadan edemezdim. Aralarında iyi bir arkadaşlık olduğunu seziyordum. Hafif rüzgârlı havalarda dalları sallanır, sanki birbirleriyle selâmlaşırlardı. Yerdeki yukarılara çıkmak ister, yukarıdaki ise yerdekine dallarını uzatırdı.

Belki bilmediğim bir dille biribirleriyle konuşuyorlardı.

Günler geçti, sarımsı çiçekler açtılar... Oluktan su içenin, çok çiçeği vardı. Duvarın yukarısındaki ise ancak bir çiçek açabilmişti. Sağa sola sallanıyorlar, çiçeklerini kutluyorlardı.

Yazan :

Zerrin YAŞAR

Bir gün yine okula giderken, yüksükotlarının olduğu duvara baktım. Siyah bir keçi ön ayaklarını duvara dayamış, yukarıdakini yemeğe çalışıyordu. Fakat boyu yetişmiyordu... Bağırdım, keçiyi oradan kovdum, uzaklaştırdım... Gözüm yerdekine takıldı, onun çıplak, çiğnenmiş, ezik dalları kalmıştı. O güzel tüylü yaprakları, iri çiçekleri yok olmuştu. Elemli bir hali vardı.

Ben de çok üzüldüm. Başımı yeniden duvardakine kaldırdım. Cılız, sarımsı çiçeğinin içinde bir damla su parlıyordu. Sanki arkadaşı için ağlıyordu.

ŞEN DENİZCİLER

Bugün bir Eskimo kulübesi yaparak ustalığınızı komutanlara göstermenizi istiyorum.

Eskimo kulübesi mi?

Biz mi? Şey... Emredersiniz Yüzbaşım.

Bu Eskimo kulübesi de nasıl bir şey?

Kutup dolaylarındaki insanların buzdan yaptıkları evler.

Biz böyle bir şeyi imkânı yok yapamayız. Bu sıcak havada kar, buz ne gezer.

Dur aklıma bir şey geldi. Düş önüme alışverişe çıkıyoruz.

Sen gerçekten çok akıllısın.

Bana boşuna Yaman demememişler.

İşler iyi gidiyor.

Artık bitti sayılır.

Sonra.

Mükemmel, mükemmel. Peki bunu nasıl yaptınız?

Çok kolay Yüzbaşım. Eskimoların yaptığı gibi buz kalıplarını kullandık.

Yalnız onlar dondurma kalıpları idi.

Tadını nasıl bulacaksınız bakalım.

Tadına baktığım ilk Eskimo kulübesi bu.

Uğraştığımıza değdi doğrusu.

ALEV'le ATEŞ

ÇİZEN MISTIK

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.